

A young boy with blonde hair, wearing a green t-shirt and blue jeans, is riding a pink and blue bicycle on a paved path. He is smiling and looking towards the camera. In the background, a woman with short grey hair, wearing a light blue cardigan over a black top and black pants, is walking. To her left, another child in a white shirt and blue shorts is walking. The path is lined with green bushes and trees, and a brick building is visible on the left side. The scene is bright and sunny.

Verkiezingsprogramma
gemeenteraadsverkiezingen2022
ChristenUnie Heerenveen

Inleiding

ChristenUnie, partij in de samenleving

Speerpunten

Samen zorgen

Vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn erg belangrijk in onze gemeente. Het is prachtig om te zien dat mensen elkaar zien staan en voor elkaar klaar staan. Dit werk wordt echter onvoldoende ondersteund en gewaardeerd. Wij willen ons daar in de komende tijd voor inzetten.

Duurzaamheid

Heerenveen is een koploper op het gebied van duurzaamheid. Daar wordt de ChristenUnie erg blij van, want we staan voor een grote opdracht. We kunnen daarbij niet zonder samenwerking met en het enthousiasme van ondernemers en inwoners.

Gezonde levensstijl

Je lichaam is een geschenk om goed voor te zorgen. We willen daarom in "sportstad" Heerenveen meer aandacht voor beweging en goede voeding. Met focus op preventie.

Waardig ouder worden

Ouderen blijven langer leven en langer op zichzelf wonen. We willen een actieve en betrokken levensstijl bevorderen én ervoor zorgen dat waar nodig extra zorg beschikbaar is.

Goede relaties

Een goede band met anderen is belangrijk voor iedereen maar zeker tussen partners en in gezinnen. Een scheiding is vaak traumatisch voor partners en voor kinderen. We willen daarom meer inzetten op preventie, door te stimuleren dat mensen investeren in en bouwen aan relaties.

Van christenen voor alle mensen

Deze verkiezingen gaan over mensen. Over jou en over mij. Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op school, onze werkgevers en onze werknemers. Ze gaan over ons en de manier van samenleven in Heerenveen.

De ChristenUnie is een partij *van christenen voor alle mensen*. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor Heerenveen. Doe met ons mee!

Een samenleving met toekomst

Nog steeds voelen we de gevolgen van de coronacrisis. Veel inwoners ervaren dagelijks de fysieke impact van COVID-19. Economisch zijn er grote klappen gevallen en de maatregelen hebben bij jong en oud sociale en psychologische sporen achtergelaten.

De polarisatie is toegenomen. We konden elkaar niet ontmoeten en het was lastig elkaars mening te nuanceren. Bij sommige inwoners van Heerenveen is er teleurstelling, in de samenleving en in de overheid. Mensen voelen zich niet begrepen, niet gezien en af en toe zelfs helemaal klemgezet.

De ChristenUnie is zich van deze dingen bewust en ziet dat de manier waarop we met elkaar de samenleving vormgeven ter discussie staat.

Gelukkig hebben we ook gezien dat we, als het erop aankomt, in Heerenveen oog voor elkaar hebben. Dat we in staat zijn om elkaar op creatieve manieren te vinden en elkaar te helpen.

Wij zijn ervan overtuigd dat het meer dan ooit belangrijk is om te geloven in en te werken aan een gemeente waar het niet langer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'.

Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in.

Ondanks de grote financiële uitdagingen, presenteren we ons verkiezingsprogramma vol plannen voor Heerenveen, die laten zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin aandacht is voor wat echt telt: Wij investeren in zorg voor elkaar, in een overheid die bondgenoot is van de inwoners van Heerenveen en in een duurzame economie. En wij willen keuzes maken die goed zijn voor Gods schepping.

Zet je in voor de bloei van de stad waarin je woont, want de bloei van de stad is ook jullie bloei.
(*Jeremia 29:7*)

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn voor Heerenveen.

De politici van de ChristenUnie maken deel uit van een beweging van maatschappelijk betrokken christenen die op tal van plekken in de samenleving hun geloof een stem geven. Die bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken voor een betere samenleving.

Wij beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens de ChristenUnie wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren. En de overheid beschermt de ruimte waarbinnen mensen vrede kunnen stichten.

De ChristenUnie heeft een sterk en uniek antwoord op vragen over 'links of rechts' en over de rol van de overheid. Wij hechten belang aan een daadkrachtige overheid, die draagvlak zoekt in de samenleving en gemeenschappen binnen die samenleving stimuleert in beweging te komen.

De ChristenUnie is een landelijke, christelijke netwerkpartij. Dat biedt stabiliteit. Onze lokale standpunten zijn niet zomaar opgeschreven maar gebaseerd op onze christelijke uitgangspunten. Tegelijk biedt het feit dat de ChristenUnie actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur uitstekende mogelijkheden om af te stemmen en om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen (en andersom).

Inhoudsopgave

Verkiezingsprogramma gemeenteraadsverkiezingen2022 ChristenUnie Heerenveen	1
Inleiding	2
Speerpunten	2
<i>Van christenen voor alle mensen</i>	2
Een samenleving met toekomst	3
Inhoudsopgave	4
Hoofdstuk 1 Betrouwbare overheid	6
1.1 Vertrouwen	6
1.2 Duurzame Ontwikkelingsdoelen	7
1.3 De gemeente, dat zijn we samen.....	7
1.4 Financiën.....	13
Hoofdstuk 2 Veiligheid	14
2.1 Een veilige samenleving.....	14
2.2 Drugs, drank en gokken.....	15
2.3 Prostitutie.....	16
2.4 Ondernijning: verwevenheid tussen boven- en onderwereld.....	17
2.5 Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld	18
Hoofdstuk 3 Energie, klimaat en milieu	19
3.1 Betaalbare en klimaatvriendelijke energie en warmte	19
3.2 Klimaatadaptatie en Natuurbeleid	22
Hoofdstuk 4 Zorg.....	23
4.1 Volksgezondheid	23
4.2 Zorg voor inwoners in kwetsbare situaties	23
4.3 Mantelzorgers	25
4.4 Vrijwilligers, de maatschappij, dat ben jij !	25
4.5 Iedereen telt mee en doet mee	25
4.6 Langer zelfstandig	26
4.7 Ouderen.....	26
4.8 Verslaving	27
4.9 Opvangvoorzieningen	27
4.10 Zorg voor vluchtelingen	27
4.11 Asielzoekerscentrum	28

Hoofdstuk 5 Gezin, jeugd en onderwijs	29
5.1 Ondersteuning van kinderen en jongeren	29
5.2 Onderwijs.....	31
Hoofdstuk 6 Economie	34
6.1 Duurzame werkgelegenheid	34
6.2 Werken en rusten	36
6.3 Recreatie en toerisme.....	36
6.4 Bloeiende binnensteden.....	37
6.5 Waardering van voedsel	37
6.6 Gezonde agrarische sector	38
Hoofdstuk 7 Meedoen op de arbeidsmarkt	39
7.1 Aan het werk	39
7.2 Armoede en preventie	41
Hoofdstuk 8 Wonen en ruimte	44
8.1 Wonen	44
8.2 Ruimte.....	47
Hoofdstuk 9 Mobiliteit	50
9.1 Voetgangers	50
9.2 Fiets	50
9.3 Openbaar vervoer	52
9.4 Parkeren	52
9.5 Verkeersveiligheid	53
9.6 Automobilititeit	55
Hoofdstuk 10 Kunst, cultuur en sport	56
10.1 Kunst en cultuur.....	56
10.2 Sport.....	58

Hoofdstuk 1 **Betrouwbare overheid**

Waar staat de ChristenUnie voor?

Heerenveen vormt pas een echte samenleving als mensen elkaar zien en helpen, verbinding zoeken en over verschillen praten. Dat is het principe waarop onze democratische rechtstaat is gebouwd. We kunnen alleen vredig samenleven als we – ondanks alle verschillen – onze basiswaarden op handen én in onze harten dragen.

Bij de ChristenUnie staat de samenleving centraal; een samenleving die het werk is van inwoners én maatschappelijke verbanden.

De gemeente heeft vooral als taak de samenleving te versterken en staat daarom naast mensen. We wijzen op de eigen verantwoordelijkheid maar denken ook mee, stimuleren en ondersteunen waar dat nodig is. De menselijk maat past bij de ChristenUnie en bij Heerenveen – in het leven van alledag, in ons werk, in ons gezin en in de zorg van de gemeente voor de inwoners.

Dit vraagt om maatwerk: de een heeft die ondersteuning meer of sneller nodig dan de ander. En voor mensen die het echt niet zelf of samen met anderen kunnen, biedt de overheid een vangnet. Inwoners moeten een beroep kunnen doen op de overheid als hun vrijheid, gezondheid, veiligheid of bestaanszekerheid in het geding is. Het is belangrijk dat de gemeente in zulke gevallen voor hen op de bres staat. Daarnaast is het ook goed dat zij grenzen aangeeft, handhaaft, normeert en kadert.

1.1 Vertrouwen

Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur en sterk moreel en integer leiderschap de basis vormen voor een bloeiende samenleving. Net zo belangrijk is een samenleving die zich realiseert dat een overheid niet alles kan oplossen en zelf ook verantwoordelijkheid neemt.

De ChristenUnie zet in haar werk in de gemeenteraad in op luisteren en samenwerken. Het wel of niet deelnemen in een coalitie is daarbij niet doorslaggevend. Het innemen van standpunten in de raad wordt primair bepaald door de uitgangspunten van de partij, die o.a. zijn vastgelegd in ons verkiezingsprogramma. Als fractie willen we betrouwbaar en constructief bekend staan in Heerenveen. Vrede en recht vinden we niet alleen in woorden maar ook in onze houding en in ons handelen. De ChristenUnie wil zich daarin laten leiden door wat de Heer van mensen vraagt: 'Niet anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God'. (Micha 6:8)

De ChristenUnie wil bijdragen aan het bouwen aan vertrouwen door ...

- + open, herkenbaar en betrokken aanwezig te zijn in Heerenveen;
- + in te zetten op goede relaties met inwoners;
- + eerlijk te zijn en geen beloftes te doen die niet zijn na te komen;
- + ervoor te zorgen dat politieke processen zoveel mogelijk in de openbaarheid plaatsvinden;
- + te streven naar een coalitieakkoord met duidelijke afspraken, maar ook voldoende ruimte voor alle partijen om invloed op het beleid uit te oefenen;
- + de bereikbaarheid en dienstverlening van de gemeente hoge prioriteit te geven;
- + het onderwerp integriteit continu aandacht te geven:

- Raad en college beleggen elke twee jaar een bijeenkomst over integriteit, zodat dilemma's (bijvoorbeeld belangenverstrengeling of gebrek aan transparantie in de besluitvorming) regelmatig besproken worden.

- De burgemeester is hoeder van de integriteit en daarmee ook vertrouwenspersoon voor raad en college. De burgemeester stelt een tweede vertrouwenspersoon aan, waarbij ervoor wordt gezorgd dat er altijd een man en een vrouw vertrouwenspersoon zijn.

1.2 Duurzame Ontwikkelingsdoelen

De Sustainable Development Goals (of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn 17 afgesproken wereldwijde doelen op het gebied van klimaat, armoede en onderwijs. De ChristenUnie wil dat onze gemeente de komende periode deze SDG's blijft integreren in al haar beleid. Wij vinden dit heel belangrijk omdat deze 17 duurzaamheidsdoelen dé wereldwijde duurzaamheidsagenda vormen maar ook sterk vervlochten zijn met de opgaven in Heerenveen. Ook onze gemeente is onmisbaar bij het behalen van de doelen!

1.3 De gemeente, dat zijn we samen

De ChristenUnie wil dat inwoners in Heerenveen zoveel mogelijk zélf verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en – samen met anderen en de overheid – de zorg voor de samenleving oppakken. We willen samen zoeken hoe we de kracht van de samenleving kunnen aanspreken om te werken aan gerechtigheid.

De gemeente moet op haar beurt dan wel open staan voor initiatieven van inwoners, maar ook voor initiatieven van instellingen, verenigingen, bedrijven en kerken. Vooral als die het algemeen belang op het oog hebben. Hierbij past een overheid die meedenkt, participeert, drempels verlaagt en faciliteert. De ChristenUnie stimuleert dat inwoners zichzelf organiseren in bijvoorbeeld coöperaties en daarmee verantwoordelijkheden op zich nemen op het gebied van duurzaamheid, zorg, lokale economie of wijkbeheer. Meer verantwoordelijkheid van inwoners vraagt om minder regels van de gemeente, om minder administratieve lasten en bureaucratie. Kortom, om een college en raad die durven los te laten.

De ChristenUnie wil inzetten op het meedenken van inwoners, via platforms en andere organisaties voorafgaande aan beleidsvorming in de raad. Burgerinitiatieven willen we ruimhartig verwelkomen en participatie stimuleren wij, omdat we ervan overtuigd zijn dat het goed is gebruik te maken van de kennis en ervaring van onze inwoners. Dat betekent: niet pas het gesprek aangaan als keuzes al gemaakt zijn, maar ook geen ongecontroleerde burgerparticipatie. Dat vraagt om duidelijke financiële en technische kaders.

- + In Heerenveen gaan we, vanuit vertrouwen, actief werk maken van 'right to challenge' (uitdaagrecht). Het recht om als bewoners de gemeente uit te dagen en aan te geven dat je, bijvoorbeeld als wijk of als dorp een voorziening zelf in stand wilt en kunt houden.
- + De ChristenUnie wil dat continue burgerparticipatie een vanzelfsprekende en grote plaats inneemt bij de (invoering van de) Omgevingswet.

Inwonerpeilingen, experimenten met nieuwe vormen van vertegenwoordiging en andere manieren om inwoners te betrekken bij de besluitvorming moeten aanvullend zijn op het mandaat dat via de verkiezingen door de inwoners is gegeven. Juist bij belangentegenstellingen is het de gemeenteraad, die als hoeder van het algemeen belang, knopen doorhakt. Het lokaal bestuur blijft eindverantwoordelijk.

Raadgevende referenda zijn geen oplossing bij complexe politieke vraagstukken. Het feit dat de uitslag niet bindend is, levert verwarring en ontevredenheid op. Tegelijk is de ChristenUnie wel voor een bindend, correctief referendum, met een uitkomstdrempel, zodat kiezers in een *uiterst* geval aan de noodrem kunnen trekken over voorstellen die door de raad zijn aangenomen. Maar vooral geldt voor de ChristenUnie: raadsleden zijn gekozen om zorgvuldig alle belangen af te wegen en weloverwogen besluiten te nemen. Laat hen het werk doen waarvoor ze het mandaat gekregen hebben

Betrekken van jongeren

Democratie is geen statisch begrip, maar een werkwoord. Daarom wil de ChristenUnie zich inzetten om inwoners en dus ook de jongeren in Heerenveen te betrekken bij de lokale democratie. Wij vinden dat nodig omdat door samen te praten over de uitdagingen in onze gemeente, we met elkaar tot gedragen oplossingen kunnen komen.

- + In Heerenveen wil de ChristenUnie zich inzetten om de inspraak van jongeren te verbeteren. De beslissingen die wij nu nemen, gaan over hun toekomst.
- + Plannen van de gemeente moeten ook getoetst worden op de gevolgen voor jongeren (generatiecheck).
- + De burgemeester van onze gemeente nodigt bij verkiezingen de 18-jarigen via een brief persoonlijk uit om voor de eerste keer hun stem uit te brengen.
- + Jongeren in Heerenveen worden specifiek bij de 4-5 mei festiviteiten betrokken en ervoor uitgenodigd.
- + In Heerenveen richten we een jongerenraad in.
- + Heerenveen zorgt ervoor dat alle leerlingen uit de groepen 6-8 van de basisscholen en de onderbouw van het voortgezet onderwijs uit de gemeente zicht krijgen op wat de gemeenteraad doet, bijvoorbeeld door het organiseren van gastlessen over/vanuit de gemeentepolitiek.

Discriminatie en racisme

Ook de lokale overheid heeft de roeping om recht te doen. Elke inwoner van Heerenveen heeft recht op een rechtvaardige behandeling, onafhankelijk van gender, afkomst, handicap of andere status. Discriminatie en racisme doen afbreuk aan die gelijkwaardigheid en vrijheid. Het bestrijden ervan kan niet door de politiek of de gemeente alleen. De hele samenleving speelt een rol.

- + Van etnisch profileren mag in geen sprake zijn.
- + Het meldpunt en kenniscentrum Tumba wat door onze gemeente wordt gesubsidieerd is goed vindbaar en bereikbaar. En met de signalen over ongelijke behandeling, discriminatie, racisme wordt aantoonbaar wat gedaan.
- + De gemeente besteedt structureel aandacht aan racisme en discriminatie en stelt geld beschikbaar voor voorlichtingslessen op scholen
- + Medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie moeten over voldoende kennis en vaardigheden op het gebied van onbewuste vooroordelen, discriminatie, antisemitisme en racisme beschikken.

Smart Cities en digitalisering

Ontmoeting tussen inwoners en overheid vindt op veel verschillende manieren plaats. Dat kan fysiek, maar Nederland digitaliseert snel. Door de coronacrisis is dit proces zeker met vijf jaar versneld. Ook zien we dat traditionele vraagstukken op gebied van veiligheid, gezondheid, zorg, en in de fysieke leefomgeving steeds meer ondersteund worden door digitale middelen zoals camera's, digitale platforms, zelfhulp op afstand, en data-analyse.

In onze gemeente telt ieder mee, en daarom wil de ChristenUnie dat onze dienstverlening en gemeentelijke projecten aansluiten bij iedere inwoner. Toch dreigen er mensen digitaal de aansluiting te missen en wordt kans-ongelijkheid vergroot. Inwoners moeten daarom geholpen worden om digitaal vaardig te zijn.

In deze digitale ontwikkeling moet onze gemeente het risico van verkeerd gebruik minimaliseren. Dit vraagt om een sterke aanpak die zorgt voor de beveiliging van onze gegevens, de aanpak van digitale criminaliteit, en de borging van onze privacy. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we erop kunnen vertrouwen dat onze gegevens in goede handen zijn.

- + Bij ontwikkelingen van deze technologieën staat niet alleen het welzijn van de individuele burger maar ook de bloei van de samenleving als geheel centraal.
- + De ChristenUnie wil in Heerenveen een digitale aanpak, aansluitend bij de landelijke Smart City aanpak, waarin inwoners, bedrijven, scholen, maatschappelijke instellingen en de gemeente samen de regionale samenleving sterker maken, technologische innovaties implementeren, en deze toegankelijk maken voor elke inwoner.

Privacy

Voor een goede vervulling van de wettelijke taken en verplichtingen heeft de gemeente de beschikking over veel gevoelige persoonsgegevens. Het koppelen van gegevens is nodig om snel de juiste zorg te kunnen leveren. Onduidelijke privacyregels leiden ertoe dat zorgverleners de veilige kant kiezen en daarmee goede hulpverlening in de weg staan.

Voor het vertrouwen in de overheid is het tegelijk van het grootste belang dat zorgvuldig met deze gegevens wordt omgegaan. Inwoners hebben daar recht op.

- + We willen dat inwoners geïnformeerd worden over wat er met hun gegevens gebeurt.
- + Niet de angst voor boetes, maar de intrinsieke motivatie om zorgvuldig om te gaan met persoonsgegevens moet de basis vormen voor het voldoen aan de privacywetgeving. De ChristenUnie vraagt hier aandacht voor.

Communicatie

Voor veel mensen wordt de samenleving complex. Veel ouderen, allochtonen en laaggeletterden vinden het vaak ingewikkeld om op tijd de juiste informatie te vinden of om bij de overheid aan te kloppen voor hulp. De ChristenUnie wil dat de gemeente Heerenveen haar regels zo simpel mogelijk houdt.

- + De gemeente communiceert zo duidelijk en eenvoudig mogelijk met inwoners. De ChristenUnie blijft hier aandacht voor vragen.
- + De ChristenUnie wil dat berichten over aanvragen en besluiten, zoals vergunningen, (bestemmings)plannen en lokale regelgeving niet alleen digitaal zijn in te zien maar ook in de lokale papieren media verschijnen.
- + In Heerenveen kunnen inwoners, naast de digitale weg, altijd bij een fysiek loket met hun vragen bij de gemeente terecht.

Dorpen, wijken en buurten waarderen

De ChristenUnie waardeert het eigene van dorpen en wijken. De gemeente moet alle mogelijkheden benutten om bewoners van dorpen en wijken te betrekken bij zaken die hen raken. De ChristenUnie gaat voor specifiek wijkenbeleid.

Voor een betrokken wijken- en dorpskernenbeleid kiest de ChristenUnie voor het inzetten van wijk en dorpsambassadeurs. Dit zijn mensen die met beide benen in de buurt staan en een makkelijke toegang hebben tot ambtenaren, raadsleden en wethouders.

De ChristenUnie wil dorpen, wijken en buurten eigen verantwoordelijkheid geven, ondersteund met eigen budgetten. De kracht van dorp en buurt is daarbij uitgangspunt. Buurtplatforms/wijkorganen/coöperaties en dorpsverenigingen worden gefaciliteerd om hun belangenvertegenwoordigende rol te kunnen vervullen. Voorwaarde is, dat er een duidelijk draagvlak voor de vereniging in de wijk of dorpskern moet worden aangetoond. Voor een degelijk beleid is het noodzakelijk beleidsvrijheid te geven om kleine projecten slagvaardig te kunnen aanpakken.

Uitgangspunten:

- + Alle ruimte voor inwoners die verantwoordelijkheden op zich nemen (bijv. in coöperaties) op het gebied van duurzaamheid, energie, zorg, lokale economie of wijkbeheer.
- + Indieners van burgerinitiatieven worden niet van het kastje naar de muur gestuurd. De gemeentelijke organisatie hanteert hiervoor een eenvoudig systeem/loket en werkt via de wijkmanagers.
- + Wijken krijgen meer eigen mogelijkheden om keuzes te maken die passen bij de wijk.
- + Vroegtijdig open en eerlijk inwoners betrekken bij beleidskeuzes en/of grote ontwikkelingen.
- + Heldere procesafspraken bij burgerparticipatie.
- + De gemeente gebruikt bij schriftelijke communicatie met inwoners eenvoudig Nederlands. (taalniveau B1)

Gemeentelijke samenwerking

Samenwerking of fusie van gemeenten moet 'van onderop' plaatsvinden. Hiermee bedoelen we dat de gemeenteraden van de individuele gemeenten hiertoe besluiten. Zij vormen de onderste en daarmee de verantwoordelijke bestuurslaag.

Uitgangspunt voor de ChristenUnie is dat de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie (ook wel bestuurskracht genoemd) voldoende moet zijn en blijven. Als deze bestuurskracht tekortschiet, is de gemeenteraad de eerstverantwoordelijke om te gaan zoeken naar versterking van deze bestuurskracht.

De ChristenUnie wil minder bestuurlijke drukte. Bestuurlijke samenwerkingsverbanden zoals gemeenschappelijke regelingen (WGR) vragen een actieve en kritische houding. Dit is extra belangrijk nu er steeds meer samenwerkingsverbanden ontstaan waarvoor er helemaal geen vastgestelde regels zijn (bijvoorbeeld RES).

Ook is belangrijk dat de raad zicht en controle houdt op besluiten die een WGR of een ander samenwerkingsverband neemt.

- ⊕ Keuzes voor schaalvergroting (samenwerking met andere gemeenten in allerlei gradaties) worden gemaakt op basis van inhoud, kwaliteit, draagvlak, herkenbaarheid en meerwaarde voor de regionale kracht/uitstraling.
- ⊕ De ChristenUnie steunt (het wettelijk mogelijk maken van) initiatieven die kaderstelling en controle rondom samenwerkingsverbanden versterken.
- ⊕ De raad maakt afspraken over hoe WGR-en en andere samenwerkingsverbanden vanuit de raad worden gevoed en gecontroleerd.
- ⊕ De ChristenUnie wil dat uit de raad een commissie wordt ingesteld die hierop toeziet.

1.4 Financiën

Van de gemeente verwachten wij dat zij een betrouwbare, goede rentmeester is van de beschikbare middelen. Het gaat om gemeenschapsgelden, die hetzij via de afdracht van de Rijksoverheid, hetzij via de gemeentelijke belastingen zoals de Onroerende Zaak Belasting (ozb), door onze inwoners zijn opgebracht.

In de afgelopen jaren is het takenpakket van alle gemeenten flink uitgebreid. Hierbij zijn de financiële risico's toegenomen. De beleidsvrijheid is beperkt en door bezuinigingen van de Rijksoverheid op de uitkering uit het Gemeentefonds ligt er een grote druk op het financieel beleid. Dat betekent dat, naast het uitgangspunt dat gemeenten voldoende geld van het Rijk moeten ontvangen om hun taken goed te kunnen uitvoeren, Heerenveen de komende periode uitgaven en inkomsten in evenwicht moet houden. De ChristenUnie dringt aan op efficiënt financieel beleid en het goed in beeld hebben en beheersen van risico's om toekomstige generaties niet op te zadelen met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers.

Politiek is kiezen. Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn altijd meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen wil de ChristenUnie de posten die te maken hebben met de nood van individuele inwoners, zorg, veiligheid, duurzaamheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen zo veel mogelijk ontzien. Uiteraard moet er voor mensen met weinig financiële draagkracht maatwerk mogelijk zijn.

- ⊕ De afgelopen periode kenmerkte zich door grote financiële tekorten (o.a. op jeugdzorg). Wij dringen er zo nodig via de VNG of anderszins bij de Rijksoverheid op aan om gemeenten een passende vergoeding te geven voor de taken die moeten worden uitgevoerd.
- ⊕ De gemeente heeft als doelstelling dat duurzaam en circulair wordt ingekocht. Keuzes en resultaten zijn meetbaar.
- ⊕ Spaarzaamheid en een behoudende financiële koers zijn leidend, dus we willen geen risicovolle investeringen.
- ⊕ Bij gezond financieel beleid horen voldoende reserves om calamiteiten te kunnen opvangen. Structurele uitgaven moeten met structurele middelen begroot worden en dus niet met incidentele meevallers.
- ⊕ Zorg voor elkaar en zeker voor onze kwetsbare medemensen staat voorop bij het maken van financiële en beleidsmatige afwegingen.
- ⊕ De lokale belastingdruk stijgt in principe niet meer dan de inflatiecorrectie.
- ⊕ De dienstverlening van de gemeente (heffingen en leges) is zoveel mogelijk kostendekkend.
- ⊕ Bij problemen die de gemeentegrenzen overstijgen moet worden gezocht naar samenwerking en solidariteit binnen de regio om zo mogelijk tot financiële afspraken te komen of een gezamenlijke lobby te organiseren.
- ⊕ We maken alleen bij noodzaak gebruik van externe adviesbureaus.

Hoofdstuk 2 Veiligheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Als inwoner van Heerenveen wilt u veilig kunnen leven. De overheid heeft de plicht om inwoners te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Maar de ChristenUnie vindt ook dat de vrijheden waar we in onze gemeente van mogen genieten, samengaan met verantwoordelijkheden. Naast de wettelijke taak van de overheid zien wij een grote rol voor de samenleving. Juist ook als het gaat om veiligheid. Elke buurt of wijk heeft een eigen aanpak nodig en inwoners moeten betrokken zijn bij het opstellen daarvan. Juist inwoners, winkeliers, scholen, politie en woningcorporaties dragen bij aan goede buurten. Dat zijn buurten waarin ouders met een gerust hart wonen, werken en winkelen; jongeren veilig naar school gaan en kinderen ruimte hebben om te spelen, waarin ouderen zonder zorg over straat kunnen, actief kunnen zijn en nog voluit van het leven kunnen genieten. Kortom, daar waar het op alle momenten van de dag voor iedereen veilig is om binnen en buiten te zijn.

Veiligheid gaat over meer dan alleen het beschermd worden tegen geweld. Een schone en nette buurt zorgt bij veel bewoners al voor een veel veiliger indruk dan wanneer een buurt of straat er verwaarloosd uitziet. De ChristenUnie wil zich er dan ook voor inzetten dat de openbare ruimte in Heerenveen er netjes en verzorgd uitziet.

2.1 Een veilige samenleving

Ook bij de aanpak van veiligheidsproblemen toont de ChristenUnie haar hart voor de samenleving. Hard waar het moet, zacht waar het kan. De ChristenUnie heeft aandacht voor slachtoffers en hun omgeving en stimuleert een effectieve, op herstel gerichte, aanpak van daders.

Heerenveen stelt een integraal veiligheidsbeleid vast, dat gebaseerd is op onderzoek en ervaringen in de verschillende buurten. Betrokkenheid van inwoners en organisaties is van groot belang bij de analyse van veiligheidsproblemen en bij het stellen van prioriteiten bij de oplossing daarvan.

In een veiligheidsplan staan doelen en verantwoordelijkheden van de organisaties die in samenwerking een rol spelen bij veiligheid. De ChristenUnie wil dat het integraal veiligheidsplan zo tijdig door de raad wordt vastgesteld, dat de gemeenteraad invloed kan uitoefenen op het vaststellen van de prioriteiten voor de politie

Minstens één keer per jaar moet er overleg zijn tussen gemeenteraad, burgemeester, politie en openbaar ministerie waarin gesproken wordt over resultaten. Daarbij wordt ook verslag gedaan van de inzet van mensen en middelen, onderlinge samenwerking, aanrijdtijden e.d. van politie, brandweer en ambulances. De gemeenteraad moet een stevige vinger aan de pols houden bij beleid dat naar de veiligheidsregio's is verplaatst.

Inwoners worden, als oren en ogen van de politie, actief betrokken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Dit kan door de inzet van Burgernet en van internet, zoals appgroepen in de wijk. Cameratoezicht is een prima middel, maar de ChristenUnie wil het beperkt (proportioneel) toepassen en inbedden in goede (privacy)wetgeving en in een goede cyclus van beleid, uitvoering en evaluatie.

De ChristenUnie stimuleert dat inwoners gemakkelijk melding kunnen maken van overlast en van crimineel gedrag, waarbij de politie contact legt met de melder over de resultaten.

De ChristenUnie hecht aan de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor inwoners in de wijk en zijn coördinerende taak naar andere agenten en de gemeente toe om problemen in de wijk concreet aan te pakken.

- ⊕ Er wordt ingezet op extra beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagent.
- ⊕ Inwoners worden (eventueel per wijk) betrokken bij het opstellen van het veiligheidsplan en de prioriteiten.
- ⊕ De burgemeester zorgt voor lage drempels voor het doen van (anoniem) aangifte en voor goede terugkoppeling door de politie.
- ⊕ In wijken waar groepen jongeren georganiseerd overlast veroorzaken, wordt een groepsaankpak opgesteld. Harde kern en meelopers worden geïdentificeerd en ouders en netwerken betrokken om de overlast terug te dringen.
- ⊕ Inwoners worden betrokken bij veiligheid in hun directe omgeving d.m.v. Burgernet en buurtpreventie-apps.
- ⊕ Er is in Heerenveen ruimte voor organisaties als Stichting Exodus die opvang en ondersteuning bieden aan (ex-)gedetineerden.

2.2 Drugs, drank en gokken

Mensen zijn geschapen door God. Het kan niet de bedoeling zijn dat zij door drugs, drank, of verslaving zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijt raken.

De ChristenUnie wil de aanwezigheid van coffeeshops en het gebruik van drugs actief tegengaan en streng optreden bij overlast. Signalen uit de buurt moeten hierbij zwaar wegen. De gemeente moet bij aanwezige coffeeshops actief handhaven op de landelijk vastgestelde AHOJ-GI-criteria. (Verbod op afficheren, harddrugs verhandelen, overlast veroorzaken, verkoop aan of toelating van jeugd onder de 18 en verhandeling van grote hoeveelheden.) Het ingezetenen criterium moet worden gehandhaafd en het afstandscriterium (minimaal 250 meter tot scholen) moet worden opgenomen in het lokale coffeeshopbeleid en strikt worden gehandhaafd.

De ChristenUnie is tegen het zelf telen van wiet door gemeenten en is zeer kritisch over experimenten hiermee. Wiet is en blijft een verboden middel. Door het wietgebruik tegelijkertijd wel te gedogen geeft de overheid een dubbele boodschap af.

Tegen illegale hennepkwekerijen wordt hard opgetreden. Growshops worden verboden. Heerenveen moet meer doen tegen het toenemende gebruik en de groeiende acceptatie van synthetische drugs. Het mag niet zo zijn dat zelfs kinderen het gebruik van een pilletje normaal vinden.

De ChristenUnie is voor extra alertheid op de handhaving van leeftijdsgrenzen. De strijd tegen drankmisbruik voert de gemeente samen met scholen, ouders, kerken, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen.

Afspraken die de ChristenUnie wil maken:

- + De gemeente organiseert (zo nodig samen met andere gemeenten) voldoende toezichtcapaciteit voor de Drank- en Horecawet. De gemeente gebruikt hiervoor regelmatig *mystery guests*.
- + *Happy hours* in de horeca en reclamestunts voor alcoholische dranken worden via convenanten of via de APV aan banden gelegd.
- + Heerenveen voert een verbod in voor het gebruik van lachgas in de openbare ruimte.
- + De gemeente Heerenveen zet zich samen met maatschappelijke partners in voor de preventie van alcohol- en middelengebruik. Niet alleen richting de jeugd, maar ook in de richting van ouders/volwassenen.
- + Het aantal casino's en gokhallen wordt beperkt en de vestiging van nieuwe wordt voorkomen.

2.3 Prostitutie

Prostitutie is geen gewoon beroep. Prostitutie is ongelijkwaardig, er is bijna altijd sprake van machtsongelijkheid, economische ongelijkheid en genderongelijkheid. Daarom is de ChristenUnie tegen prostitutie.

Criminaliteit, mensenhandel, uitbuiting, eenzaamheid en andere sociale problemen zijn de schrijnende werkelijkheid achter de schone schijn.

Met de verschuiving van prostitutie van de clubs en bordelen naar het thuiswerken/via internet diensten aanbieden, neemt de onzichtbaarheid van de prostitutiebranche toe en daarmee ook de risico's. De coronacrisis heeft deze ontwikkeling versterkt.

- + Heerenveen investeert in een uitstapprogramma voor prostituees ook als het Rijk daar geen middelen voor beschikbaar stelt.
- + De ChristenUnie wil voorkomen dat nieuwe seksinrichtingen zich vestigen in Heerenveen;
- + De gemeente Heerenveen zorgt voor een veilige opvang voor slachtoffers van loverboys, pooiers en mensenhandelaren.
- + Prostitutiecontrole en controle door de GGD vindt structureel plaats, ook om prostituees te kunnen benaderen om hen te bewegen met behulp van een uitstapprogramma, het werk in de prostitutie achter zich te laten.
- + In het prostitutiebeleid van Heerenveen richten we ons op:
 - regulering vergunde seksbranche;
 - hulpverlening aan en positie van sekswerker;
 - toezicht en handhaving;
 - aanpak van misstanden.

De ChristenUnie is ervan overtuigd dat misstanden binnen de sector verminderd worden door gelijke regels voor iedereen. Daarom willen wij, vooruitlopend op de wet WRS ...

- + de minimumleeftijd voor prostituées verhogen van 18 naar 21 jaar;
- + een pooierverbod: iemand die betrokken is bij onvergunde bedrijfsmatige seksuele dienstverlening en daar financieel voordeel uit haalt, wordt strafbaar;
- + dat zelfstandig thuiswerkende prostituees vergunningplichtig worden;
- + stimuleren dat ouders en scholen samen optrekken als het gaat om voorlichting en hulpverlening in de strijd tegen steeds vaker voorkomende sexting en grooming;
- + dat wijkteams/professionals een training volgen om loverboysituaties en gevallen van mensenhandel (thuisprostitutie) in de wijk te herkennen. Ook willen we afspraken maken met de politie over handhaving, melding en begeleiding.

2.4 Ondernijning: verwevenheid tussen boven- en onderwereld

Ook in Heerenveen moeten we ons bewust zijn van de invloed van grootschalige criminele organisaties. Criminelen gebruiken vastgoed om crimineel verkregen gelden wit te wassen. Door een oplettende houding van het gemeentebestuur kunnen we deze ontwikkelingen op het spoor komen.

- + De gemeente Heerenveen komt met een plan van aanpak ondernijning, ter bestrijding van verwevenheid boven- en onderwereld, om daarmee de georganiseerde (grootschalige) criminaliteit aan te pakken. Dit vraagt om regionale samenwerking.
- + Om illegaal gebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing/panden tegen te gaan komt er beleid gericht op snelle herbestemming.
- + Strengere handhaving op onze vakantieparken is nodig. Geen permanente bewoning en een duidelijke gastenregistratie.
- + De ChristenUnie is er voorstander van de wet Bibob gericht en zo veel als mogelijk is, in te zetten.
- + De gemeente betreft de inwoners actief bij het herkennen van en signalering van (vermoedens van) ondernijnende activiteiten en het melden hiervan.
- + Een succesvolle aanpak van ondernijning begint bij een integer en weerbaar lokaal bestuur en ambtenarenapparaat. In de verplichte gedragscode in Heerenveen moet hiervoor aandacht komen.

2.5 Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen mishandeling. Want de gevolgen van mishandeling zijn groot. Geweld in huiselijke kring komt vaker voor dan we denken.

Niet alleen kinderen maar ook ouderen en (ex-)partners zijn dagelijks slachtoffer.

Veilig Thuis, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, moet laagdrempelig bereikbaar zijn en bekend bij alle inwoners van Heerenveen.

Er is in onze gemeente hulp voor slachtoffers van huiselijk geweld en zedenmisdrijven; er wordt hierbij nauw samen met Fier Fryslân. De ChristenUnie wil dat er in alle voorkomende gevallen passende hulp en/of een veilige opvang is – opvang het liefst op een plek waar alle hulp onder één dak geboden kan worden.

- + Al bij de zwangerschap vindt er screening plaats op hoog risicosituaties.
- + Consultatiebureaus (CJG/JGZ) bieden begeleiding in het omgaan met huilgedrag van baby's.
- + De ChristenUnie zet zich in voor een aanpak kindermishandeling waarin aandacht is voor preventie en voor het versterken van de interactie tussen kind, verloskunde, onderwijs, wijkteam en Veilig Thuis.
- + Ouderenmishandeling krijgt de komende periode meer aandacht. Hiervoor overlegt de gemeente met mantelzorg- en ouderenorganisaties.

Hoofdstuk 3 Energie, klimaat en milieu

Mensen zijn onderdeel van een prachtige schepping waarvan het bestaan in Gods handen ligt. We laden ons op in mooie landschappen en genieten van de wonderlijke schoonheid van bloemen, bomen, insecten en andere dieren. In coronatijd werd dit extra duidelijk. De ChristenUnie wil krachtig inzetten op de hoopvolle en noodzakelijke beweging die gaande is naar een groene, duurzame economie die zich houdt aan de grenzen van de aarde en aan de norm van ecologische en sociale gerechtigheid.

Wij willen af van olie, aardgas en kolen en ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in industrie, bouwding en mobiliteit wordt topprioriteit. Auto's zonder CO₂-uitstoot en energie neutrale huizen worden de norm. Wij willen grondstoffen niet verspillen, maar terugwinnen en hergebruiken. Wij kiezen voor de bescherming van waardevolle natuur en een verantwoorde omgang met ruimte en landschap in en om Heerenveen. Voor deze plannen kunnen we niet zonder samenwerking met en enthousiasme van onze inwoners.

3.1 Betaalbare en klimaatvriendelijke energie en warmte

De ChristenUnie wil toe naar een lokaal vormgegeven energiesysteem van volledig hernieuwbare energie. De gemeente heeft de regie in deze lokale energietransitie en zorgt er ook voor dat het doel haalbaar en betaalbaar is en iedereen de overstap mee kan maken.

Energiecoöperaties en lokale initiatieven

Energiecoöperaties brengen de energietransitie dichterbij de burger en maken lokaal eigendom mogelijk. Daarom willen we dat het gemeentebestuur deze coöperaties voor vol aanziet en als het nodig is praktisch en financieel ondersteunt. Dit geldt ook voor projecten voor kleinere maatregelen thuis, zoals isolatie. Een lokaal (gemeentelijk) energiebedrijf is volgens de ChristenUnie een goed idee. De gemeente ziet dan toe op een goede verdeling tussen de lasten en de lusten.

Energiecoaches

De ChristenUnie is voor de inzet van energiecoaches die inwoners begeleiden bij het zetten van stappen in het verduurzamen van hun woning en inwoners helpen om de subsidiemogelijkheden optimaal te benutten.

- + Isolatie van de woning is de eerste stap. Daarna volgen maatregelen als zonnepanelen en de inzet van warmtepomp of aansluiting op warmtenet.
- + De gemeente ondersteunt ook minima in Heerenveen bij het verduurzamen van hun woning.

Participatie

Het is belangrijk dat omwonenden nauw betrokken worden bij plannen voor energieopwekking, zoals zonne-energie en windmolens, en dat zij kunnen meeprofiteren van de voordelen. Participatie zorgt ervoor dat lusten en lasten eerlijker worden verdeeld. En dat kan op allerlei manieren, zoals een gebiedsgebonden bijdrage die terugvloeit naar de lokale samenleving of een aandeelhouderschap van inwoners/coöperatie. Belangrijk is wel dat dit voor iedereen in Heerenveen bereikbaar is (dus ook voor inwoners met een kleinere portemonnee).

Investeren in warmtenetten

De ChristenUnie wil de potentie van geo- en aquathermie benutten en steeds minder afhankelijk zijn van aardgas en houtige biomassa. Lage en midden-temperatuur warmtenetten hebben meerwaarde voor de verwarming van woonwijken. De ontwikkeling van warmtenetten vraagt echter duidelijke afspraken over de rol van betrokken publieke en private partijen, over een (gelijk) speelveld voor warmteleveranciers en transparantie.

- + We willen ruimte voor publieke investeringen in warmtenetten en zien een belangrijke rol voor de publieke netwerkbedrijven.
- + We willen ruimte voor participatie en zeggenschap vanuit de wijken en dorpen, en voor coöperatieve modellen van warmtenetten. Consumentenbescherming en keuzevrijheid staan hierbij hoog in ons vaandel.

Afscheid nemen van aardgas

Bij nieuwbouw is aardgas-loos bouwen inmiddels de norm. De doelstelling is dat Nederland in 2050 geen aardgas meer gebruikt. Dit betekent nogal wat voor een eigenaar van een bestaande woning. De gemeente Heerenveen speelt hier lokaal op in door te zorgen voor passende plannen.

- + Een inwoner van Heerenveen moet op één plek terecht kunnen voor vragen over woningaanpassing.
- + De ChristenUnie ziet de rol van de gemeente in het faciliteren van duurzaamheidsfondsen en duurzaamheidsleningen.
- + Het uitvoeringsplan om afscheid te nemen van aardgas wordt per wijk samen met de bewoners en gebouweigenaren uit de wijk bepaald.
- + Projecten als LEEF moeten burgers enthousiast maken om verduurzaming te realiseren in hun leef- woon- of werkomgeving.
- + Voorkom energiearmoede: Waar aardgas wordt vervangen door duurzame warmte, investeren we direct in isolatie zodat de energierekening omlaag gaat.
- + Zon op dak en laadpalen in Bouwbesluit: Opwekking van zonne-energie op daken en in gevels is een uitstekende vorm van meervoudig ruimtegebruik. Door de groei van elektrische mobiliteit zal de vraag naar laadmogelijkheden toenemen. Daarom wordt geschiktheid van daken voor zonne-energie en het aanleggen van laadinfrastructuur verplicht in het Bouwbesluit utiliteitsbouw.

Zie voor meer over duurzame woningen ook hoofdstuk 8: Wonen en ruimte

Meer wind- en zonne-energie

De ChristenUnie vindt het belangrijk zorgvuldig met zonne-energie-projecten om te gaan. We zijn kritisch als het gaat om zonne-parken op het land en vinden dat de gemeente zich eerst moet richten op het plaatsen van zonnepanelen op de grote lege daken van gebouwcomplexen in Heerenveen, waaronder gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed en particuliere woningen, maar ook corporatiebezit en VVE's.

- + De gemeente Heerenveen geeft het goede voorbeeld, ook op het gebied van energiebesparing en zuinige verlichting.
- + Voor grootschalige zon- en windprogramma's hanteert de gemeente ook sociaal-maatschappelijke kaders (inspraak, participatie, welke gebieden eerst) met aandacht voor:

- Actieve betrokkenheid van omwonenden, grondeigenaren en overige belanghebbenden
- Zorgvuldige integratie in het landschap (meervoudig ruimtegebruik)
- ⊕ Bij keuzes voor het plaatsen van zonnepanelen in onze gemeente wordt gebruik gemaakt van de Zonneladder als objectief instrument.

Energiebesparing industrie

De gemeente moet de lokale industrie uitdagen om samen een energiebesparingsconvenant te sluiten. Door samen te werken, brengen bedrijven elkaar tot ideeën, en zetten ze extra stappen om energie-efficiënt te worden.

- ⊕ Duurzaamheid wordt door de gemeente Heerenveen integraal aangepakt en in ieder beleidsstuk waar het relevant is, meegenomen (duurzaamheidstoets).
- ⊕ De gemeente neemt in de verkeers- en vervoersplannen CO₂-emissiereductie integraal op. Met aandacht voor alternatieven voor de auto, het stimuleren van gebruik van openbaar vervoer en fietsverkeer. (In regio's waar er weinig alternatieven voor de auto zijn, zetten we in op het stimuleren en faciliteren van carpoolen.)
- ⊕ Bij grootschalige energieprojecten moet de omgeving zeggenschap krijgen en kunnen participeren.
- ⊕ De gemeente Heerenveen zorgt ervoor dat de eigen behoefte aan energie duurzaam, binnen de landsgrenzen, het liefst zo regionaal mogelijk opgewekt wordt.
- ⊕ In de komende raadsperiode maken we het gemeentelijke inkoopbeleid volledig duurzaam en eerlijk: 100% schone energie uit Nederland en producten die voldoen aan de regels van eerlijke handel.
- ⊕ Met woningcorporaties spreken we af dat alle sociale huurwoningen in 2030 energieneutraal (nul-op-de-meter) zijn, waarbij de woonlasten gelijk blijven.

Inzameling herbruikbare grondstoffen

De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger. In 2025 mag er nog 30 kilo restafval per persoon per jaar zijn. In afval zitten waardevolle grondstoffen die niet verloren mogen gaan. De ChristenUnie wil afval zien als grondstof. Als afval goed gescheiden wordt ingezameld bij de bron, kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik.

- ⊕ In Heerenveen kennen we geen afval meer, alleen maar grondstoffen.
- ⊕ De milieustraat is dé plek waar grondstoffen een nieuw leven kunnen krijgen. Er moet daar dus ruimte zijn voor het inzamelen van goederen voor kringloop- en reparatiedoeleinden.
- ⊕ Afval scheiden is de norm.
- ⊕ Het centraal (in de wijken) inleveren van restafval is een goede manier om afval te scheiden. Hierbij wel aandacht voor gezinnen (luiers), ouderen en mensen met een beperking en mensen die wonen in hoogbouw.
- ⊕ Het tegengaan van zwerfafval heeft prioriteit.
- ⊕ De gemeente Heerenveen stimuleert ook scholen en maatschappelijke organisaties om afval te scheiden en faciliteert hen hierin zoveel mogelijk.
- ⊕ Er wordt meegedaan aan de landelijke bewustwordingsacties 'Heerenveen Schoon' en 'schoon belonen' rond het voorkomen en hergebruiken van afval, zwerfvuil en compost.

- + Bij aanbesteding neemt de gemeente op dat grondstoffen aan het eind van de levenscyclus eenvoudig te scheiden en herbruikbaar moeten zijn.
- + Hergebruik via kringloopwinkels wordt gepromoot.
- + Er komt een gezamenlijk aanpak circulaire economie met lokale branche en ondernemersverenigingen (bijv. voor het uitwisselen van lokale reststromen).

3.2 Klimaatadaptatie en Natuurbeleid

Vergroening stedelijk gebied en schone lucht

Natuur is goed voor de mens. De komende periode behouden en breiden we daarom groen uit in Heerenveen en vervangen we zoveel mogelijk bestrating door groen(stroken). Verdichting en vergroening moeten hand in hand gaan om hittestress te verminderen, biodiversiteit in de stad te vergroten en bij te dragen aan schonere lucht en betere leefbaarheid. We ondersteunen particuliere initiatieven die daaraan bijdragen.

- + De ChristenUnie roept de gemeente op om het Schone Lucht Akkoord mee te ondertekenen, zodat de ambitie van 50% gezondheidswinst ruimschoots wordt gehaald.
- + De ChristenUnie pleit voor goede voorlichting (campagne) over het stoken van hout en over het nut van houtrookfilters.

Biodiversiteit.

De biodiversiteit (soortenrijkdom) neemt schrikbarend af. Doel is om de biodiversiteit en natuurrijkdom te versterken. Dit doen we in Heerenveen door:

- + vergroening van het stedelijk gebied (met gebruikmaking van inheemse soorten),
- + natuurvriendelijke maatregelen bij plagen,
- + gemeentegrond alleen te verpachten onder strikte duurzaamheidsvoorwaarden gericht op behoud of versterking van de biodiversiteit.

Toekomstbestendig waterbeheer

'Leven met water' raakt ook Heerenveen. Door versteende gebieden en de toename van extreme buien ontstaat steeds vaker overlast en schade. De extremen merken we ook in lange droge, hete periodes. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeente een strategie ontwikkelt. Dit vraagt goede samenwerking met de waterschappen.

- + Er komt de komende raadsperiode een klimaatadaptatieplan dat ten minste samen met het waterschap is ontwikkeld.
- + Inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging. De gemeente werkt aan bewustwording op dit punt, bijvoorbeeld door een publiekscampagne in samenwerking met de tuincentra etc.
- + Er wordt zoveel mogelijk ingezet op een aparte afvoer en gebruik van regenwater.
- + De gemeente stimuleert de aanleg van groene daken en geeft zelf het goede voorbeeld. Daarmee werken we in Heerenveen aan meerdere doelstellingen tegelijk: waterberging, verkoeling, biodiversiteit en zonnepanelen leveren meer rendement.

Hoofdstuk 4 Zorg

Waar staat de ChristenUnie voor

Een van de kenmerken van de samenleving van nu is dat bijna iedereen deel uit maakt van een of meerdere netwerken van mensen, zoals gezinnen, klassen in scholen, vriendengroepen, verenigingen, geloofsgemeenschappen, de straat en de buurt, online netwerken en sociale media. Tegelijk is er sprake van individualisme en van eenzaamheid en zijn er mensen die niet mee kunnen komen. De coronacrisis heeft dit nog versterkt. Maar er ontstonden in die periode juist ook mooie initiatieven waarin mensen naar elkaar omzagen. Er is kracht in de samenleving. De ChristenUnie blijft daarom inzetten op een participatiesamenleving; het is belangrijk dat mensen waar dat mogelijk is elkaar helpen en voor elkaar zorgen. Tegelijk moet de gemeente zorgen voor passende ondersteuning en hulp aan mensen die het níét redden op eigen kracht of met steun van mensen om hen. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we in Heerenveen veel investeren in zowel preventie als vroegsignalering.

4.1 Volksgezondheid

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Een gezonde leefstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. Gezondheid is het uitgangspunt. Wij willen dat jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien.

De ChristenUnie staat achter het gemeentelijk uitvoeringsprogramma 'Samen scoren voor Gezondheid'. Dit is een integrale aanpak om te bereiken dat een gezonde leefstijl een positief effect zal hebben op zowel de lichamelijke- als de geestelijke gezondheid van onze inwoners. Heerenveen wil een gemeente zijn waar inwoners gezond, gelukkig en vitaal ouder kunnen worden.

- + De gemeente Heerenveen maakt werk van gezonde voeding, geen alcohol, niet roken en voldoende beweging en gaat door met het project Jongeren op Gezond Gewicht.
- + Er komt een pakket aan interventies genaamd 'welzijn op recept' waar huisartsen naar kunnen verwijzen.

4.2 Zorg voor inwoners in kwetsbare situaties

De ChristenUnie is groot voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd. Zorg op een menselijke schaal, bereikbaar en met een menselijk gezicht.

In toenemende mate wordt er een beroep gedaan op hulpverlening binnen de kerken. Kerken pakken steeds vaker maatschappelijke taken op. Deze constructieve rol en toegevoegde waarde vragen om wederzijds respect en om versterking van de contacten tussen overheid en kerken (diaconieën). Als ChristenUnie erkennen we dat de kerk een andere roeping heeft dan de overheid. En dat kerk en overheid elkaar vanuit die andere roeping, die je gescheiden moet houden, kunnen versterken. De gemeente moet vol inzetten op het weghalen van de schotten tussen hulp, zorg en participatie en het voorkomen en verminderen van bureaucratie. De ChristenUnie wil dat er gedacht wordt vanuit de zorgvraag van inwoners.

De inzet van ervaringsdeskundigheid (bij o.a. de ggz, maatschappelijke zorg, mantelzorg en

vluchtelingenwerk) draagt bij aan grotere deelname aan de samenleving en heeft daarnaast meerwaarde voor de ervaringsdeskundige zelf.

- + Meitinkers die namens de gemeente gesprekken voeren met hulpvragers hebben mandaat om toezeggingen te doen over schuldhulpverlening, indicaties voor respijtzorg, WMO-voorzieningen en jeugdhulp. Alleen dan wordt integraal indiceren mogelijk.
- + Bij aanvragen van inwoners voor ondersteuning door de gemeente wordt een gesprek gevoerd met de aanvrager, samen met andere gezinsleden, mantelzorgers en/of een onafhankelijke cliëntondersteuner.
- + Heerenveen voert het gebruik van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid in.
- + Integrale afwegingen worden gemaakt in één beschikking voor zowel Wmo, jeugdhulp, participatiewet, minimabeleid enzovoort.
- + Als zorg niet via een Zorg-in-natura (ZIN) contract geleverd kan worden dan is een persoonsgebonden budget (pgb) een instrument om toch passende zorg onder regie van de zorgvrager aan te vragen. De ChristenUnie wil het dat pgb-gebruik mogelijk blijft en dat inwoners die mogelijkheid kennen. Zo hebben zorgvragers altijd de mogelijkheid om identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg in te kopen als deze niet gecontracteerd is.
- + Er is structureel overleg tussen kerken (diaconieën) en de gemeente om kerken een volwaardige plaats te geven in de sociale structuur van de stad/het dorp/de wijken.
- + Een eigen bijdrage voor zorg/ondersteuning mag nooit leiden tot zorgmijding.
- + De ChristenUnie wil meer hergebruik en delen van (zorg-)middelen.
- + De gemeente Heerenveen werkt in overleg met onderwijs, bibliotheken en wijkteams aan de aanpak van (digitale) laaggeletterdheid.
- + De gemeente organiseert een onafhankelijke ombudsfunctie, die kan bemiddelen tussen cliënten en gemeente.

Personen met verward gedrag

Het aantal personen met verward gedrag op straat neemt toe. Er zijn veel minder GGZ-bedden, problemen worden niet tijdig herkend en soms blijft hulp uit. De ChristenUnie wil bijsturen waar nodig. Daarbij zet de gemeente in op vernieuwende vormen van zorg. Mensen die verward gedrag vertonen horen in ieder geval niet thuis in een politiecel, ze verdienen de aandacht van omgeving en hulp. Tegelijk zal de samenleving meer oor en oog moeten krijgen voor burens die 'anders' zijn.

- + Samen met de GGZ maakt de gemeente afspraken over hoe mensen met verward gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken worden en wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ.
- + De gemeente zet, in het kader van het hervinden van de eigen kracht, in op zelfhulpgroepen voor mensen met verward gedrag en op de beschikbaarheid van woonruimte.
- + De politie, de GGZ, de Spoedeisende Hulp-afdeling van het ziekenhuis en de wijkteams maken afspraken over wat te doen bij het aantreffen van mensen met verward gedrag. Voorkomen wordt dat deze mensen in een politiecel terecht komen.
- + We investeren in beschermd wonen en in de zorg voor mensen met GGZ-problematiek die thuis wonen: 24/7 ambulante psychische zorg in de wijk, en intensievere samenwerking tussen GGZ, huisartsen, maatschappelijke opvang, woningcorporatie, schuldhulpverlening en andere zorg- en hulpverleners en herstelgroepen.
- + De ChristenUnie pleit voor inloophuizen en time-out voorzieningen voor kortdurende opname (bijv. Mind Up en Fawaka).

4.3 Mantelzorgers

Dagbesteding en respijtzorg zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom zet de ChristenUnie in op respijtzorg en waardering van de mantelzorgers. Ook zijn we voor het proactief benaderen van mensen die – soms zonder dat te beseffen – mantelzorgers zijn.

- + De gemeente Heerenveen ontwikkelt een ruim aanbod in mantelzorgondersteuning, waaronder een respijtvoorziening.
- + De ChristenUnie wil specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers. Zeker als zij zorgtaken moeten combineren met school of studie.
- + De gemeente wijst mensen die mantelzorgers zijn, of worden, actief op ondersteuning.
- + De gemeente zorgt voor goede coördinatie van informele zorg.
- + In Heerenveen minimaliseren we regels en drempels bij het aanvragen van een mantelzorgwoning.

4.4 Vrijwilligers, de maatschappij, dat ben jij !

De gemeente Heerenveen kent vele vrijwilligers. De ChristenUnie is trots op al het werk dat zij verzetten. Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde voor onze samenleving. Daarom wil de ChristenUnie dat de gemeente vrijwilligerswerk faciliteert en het vrijwilligers en organisaties/verenigingen niet moeilijker maakt door extra regels of beperkingen. Dit geldt voor het doen van vrijwilligerswerk naast een uitkering, maar ook voor het geven van mantelzorg naast een baan en het activeren van vluchtelingen door middel van vrijwilligerswerk.

- + Vrijwilligers kunnen, indien nodig, een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verkrijgen.
- + De gemeente biedt de mogelijkheid van een vrijwilligersverzekering.

4.5 Iedereen telt mee en doet mee

Met het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap is een inclusieve samenleving dichterbij gekomen. Maar de ChristenUnie wil verder. Mensen met een beperking moeten op alle fronten mee kunnen doen. Om die reden wil de ChristenUnie een inclusie-agenda opstellen voor Heerenveen om zo werkelijke stappen te zetten naar de inclusieve samenleving.

- + De gemeente zorgt dat haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners. Ook digitaal moet de gemeente bereikbaar zijn voor mensen met een beperking.
- + De openbare ruimte en het openbaar vervoer wordt op zo'n manier ingericht dat mensen met een beperking zich thuis voelen in Heerenveen en zich er zelfstandig kunnen redden.
- + De gemeente werkt aan het ontwikkelen én uitvoeren van een lokale inclusie-agenda. De doelgroep wordt hier actief bij betrokken.
- + De gemeente zorgt ervoor dat gemeentelijke evenementen toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking.

- + De gemeente Heerenveen zoekt actief naar mogelijkheden om kinderen met een beperking te laten sporten.
- + Heerenveen stelt de toiletten in gemeentelijke gebouwen open, overlegt met horeca en ondernemers, en wijst op de hogenood-app.

4.6 Langer zelfstandig

Steeds meer mensen met een zorgvraag wonen langer thuis. Woningen moeten dus geschikt zijn voor ouderen en mensen met een beperking. De ChristenUnie vindt dat de gemeente Heerenveen daarin, samen met woningeigenaren en woningcoöperaties een grote verantwoordelijkheid heeft. Niet alleen woningen maar ook de openbare ruimte moet toegankelijk en veilig zijn en uitnodigen tot ontmoeting en activiteiten. Juist dicht bij huis. Daarom wil de ChristenUnie het sluiten en centreren van voorzieningen zoveel mogelijk voorkomen.

- + Woningeigenaren krijgen voorlichting over het levensloopbestendig maken van hun woning.
- + Er komen afspraken met woningcorporaties om woningen geschikt te maken voor bewoners die zware zorg nodig hebben.
- + Er zijn voldoende aangepaste zorgwoningen, ook voor de groep jongvolwassenen met een psychiatrische achtergrond.
- + De openbare ruimte moet veilig en toegankelijk zijn en ruimte bieden voor ontmoeting.
- + De ChristenUnie wil ruimte geven aan woonzorginitiatieven waarbij inwoners elkaar ondersteunen in de verschillende levensfasen.

4.7 Ouderen

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving en hebben bijgedragen aan het functioneren van de samenleving zoals die nu is. Ouderen verdienen aandacht en steun, juist in deze tijd. Veel ouderen functioneren prima en weten lang hun weg zelfstandig of met zelf georganiseerde hulp of netwerken te vinden. Maar vaak ontstaat door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderde mobiliteit. Eenzaamheid wordt zo een steeds groter risico. De ChristenUnie heeft hier oog voor en zet zich in om eenzaamheid te bestrijden.

- + In overleg met de wijk, diaconieën of verenigingen wordt gekeken hoe voorzieningen met een sociale functie open kunnen blijven. Bijvoorbeeld door zelfbeheer.
- + Sport en bewegen voor ouderen wordt een speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid.
- + De ChristenUnie wil dat ouderen ouder dan 75 jaar standaard een bezoek krijgen vanuit het wijkteam/welzijnsorganisaties (evt. door vrijwilligers) om (verborgen) problemen, zoals eenzaamheid op te sporen.
- + Zingeving wordt bij gesprekken met ouderen met een zorgvraag een bespreekbaar onderwerp, zo nodig maakt de gemeente hiervoor gebruik van deskundigheid van kerken of andere religieuze organisaties.
- + Heerenveen wordt een dementievriendelijke gemeente door relevante medewerkers een gerichte training Samen Dementievriendelijk aan te bieden, dementie in de samenleving bespreekbaar te maken en de juiste zorg en ondersteuning te bieden aan mensen met dementie en hun mantelzorgers. Het Odensehuis is hier een mooi voorbeeld van.
- + De website van de gemeente is 'ouderenproof'. Per wijk is er een actuele sociale kaart, die ook in gedrukte vorm beschikbaar is.

- + Samen met de bibliotheek wordt een cursus aangeboden om ouderen zo nodig meer digitaalvaardig te maken.

Zie voor meer over dit onderwerp in hoofdstuk 8: Wonen en ruimte

4.8 Verslaving

Mensen zijn te waardevol om zich te verliezen in verslavingen aan alcohol, roken, drugs, seks en/of gokken. De risico's van het gebruik van pillen als XTC en MDMA zijn groot. De opkomst en acceptatie van het gebruik hiervan zijn zorgelijk.

De ChristenUnie wil dat preventie in het lokale gezondheidsbeleid een belangrijke plek krijgt. Niet alleen gericht op alcohol en softdrugs maar ook gameverslaving en het gebruik van synthetische drugs. Voorlichting, bijvoorbeeld op scholen en bij feesten, moet vooral gericht zijn op preventie en pas daarna op veilig gebruik en controle ervan.

Zie voor meer over dit onderwerp in hoofdstuk 2: Veiligheid

4.9 Opvangvoorzieningen

De gemeente heeft de verplichting mensen die door wat voor oorzaak dan ook geen dak boven het hoofd hebben, opvang te bieden. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en uiteindelijk weer naar zelfstandigheid.

- + Er is voldoende en adequate opvang voor dak- en thuislozen. Niemand in Heerenveen slaapt buiten zijn/haar wil op straat.
- + Opvang is zo kort en zo sober mogelijk; cliënten worden gestimuleerd via een hulptraject stappen te zetten om het eigen leven weer op te pakken.
- + De ChristenUnie is voorstander van het concept Housing First voor dakloze mensen met meerdere problemen. Het toewijzen van een woning is de start van een traject richting zelfstandig wonen.
- + De ChristenUnie wil geen jongeren en gezinnen in de reguliere daklozenopvang.
- + De gemeente zorgt voor (eventueel tijdelijke) woonvormen voor mensen met een acute woonbehoefte, bijvoorbeeld door scheiding of schulden.

4.10 Zorg voor vluchtelingen

De gemeente Heerenveen heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om goede opvang van vluchtelingen. Mensen die huis en haard hebben verlaten, moeten een veilig onderkomen krijgen. We zijn ons ervan bewust dat het draagvlak hiervoor soms kwetsbaar is. Toch vindt de ChristenUnie de manier waarop we in Heerenveen met vluchtelingen omgaan, een vraagstuk van de hele samenleving.

Integratie is geen keuze maar een morele verplichting. Wij willen dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met het leren van de taal, maar ook dat gaat sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij. De ChristenUnie pleit allereerst voor gespreide, kleinschalige opvang van vluchtelingen. Alleenstaande minderjarige

vreemdelingen (AMV'ers) verdienen bijzondere aandacht. Veel van hen raken in de problemen en maken een opleiding niet af.

De gemeente moet de taakstelling voor huisvesting van statushouders halen, maar ook bewaken dat dit niet tot verdringing op de huizenmarkt leidt. Dit kan door (tijdelijk) extra huisvesting te realiseren en door het verbouwen van bijvoorbeeld kantoorpanden tot woningen. Gemeenten dienen hier zo nodig actief het gesprek over aan te gaan met het provinciebestuur. 'Asielzoekerwijken' of 'vluchtelingenflats' zijn absoluut onwenselijk, daarom is spreiding belangrijk.

Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk deel kunnen nemen aan (vrijwilligers)werk en participeren in verenigingen. Mogelijkheden om actief kennis te maken met en deel te nemen aan de maatschappij helpen nieuwkomers bij hun integratie. Initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden, verdienen aanmoediging en ondersteuning. Belangrijk is tegelijk dat nieuwkomers leren dat de Nederlandse normen en waarden leidend zijn.

De ChristenUnie vindt dat iedereen recht heeft op onderdak. Dat geldt ook voor uitgeprocedeerde asielzoekers en staatlozen. Zolang de buitenschuldregeling onvoldoende werkt of landen van herkomst onvoldoende meewerken aan terugkeer mogen uitgeprocedeerde daar niet de dupe van zijn. De gemeente Heerenveen moet tenminste minimale opvang (bed, bad en brood) bieden, ook wanneer daar geen landelijke regeling voor is.

- + De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid voor het – verspreid over de wijken – huisvesten van statushouders.
- + Activiteiten vanuit de samenleving, zoals maatjes-/buddyprojecten die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen worden omarmd. De gemeente steunt (financieel) maatjesprojecten, omdat die bijdragen aan de kennismaking met onze waarden, cultuur en taal.
- + Voor AMV'ers wordt er in overleg met het COA en het lokale onderwijs een voorschoolprogramma op de opvanglocatie gestart.
- + De gemeente schakelt het bedrijfsleven in en daagt hen uit statushouders in dienst te nemen.
- + In Heerenveen zorgen we voor tenminste bed, bad en brood (en begeleiding) voor uitgeprocedeerde asielzoekers zolang ze (nog) in Nederland zijn.
- + Gemeentebesturen maken, in samenspraak met alle stakeholders (COA, IND, Vluchtelingenwerk, maatschappelijke organisaties, scholen, kerken en bedrijfsleven), een lokaal beleidsplan voor snelle en efficiënte integratie van nieuwkomers.

4.11 Asielzoekerscentrum

De grote vluchtelingenstromen die er momenteel zijn, zorgen ervoor dat we ons hart willen laten spreken. Voor ieder mens is een plek op deze aarde.

We vragen dan ook van de gemeente dat er gezocht wordt naar een ruimte die geschikt is voor huisvesting van asielzoekers en dat deze ruimte wordt voorgedragen aan het Rijk/COA. Uit eerdere plannen voor een asielzoekerscentrum in Heerenveen-Noord is gebleken dat het merendeel van onze inwoners hier positief tegenover staat.

Hoofdstuk 5 Gezin, jeugd en onderwijs

Waar staat de ChristenUnie voor?

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De gemeente Heerenveen moet daarom inzetten op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. De ChristenUnie wil dat kinderen die extra ondersteuning nodig hebben zo veel mogelijk dicht bij huis en school terecht kunnen en dat de zorg past bij de identiteit van het gezin.

5.1 Ondersteuning van kinderen en jongeren

Investeren in gezinnen

Stabiele, sterke en liefdevolle gezinnen vormen de veilige basis voor gelukkige kinderen die zich goed ontwikkelen. De ChristenUnie wil dat stellen met kinderen handvatten aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap. Zo moet de geboortezorg niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. Onderzoek laat zien dat voorlichting en begeleiding positief werken tegen stress in de relatie. Een kind is het beste af als de ouders het samen goed hebben, daarom wil de ChristenUnie ouders ondersteunen door via het consultatiebureau ouderschapscursussen aan te bieden. Wij willen breed inzetten op een stabiele ontwikkeling van baby tot kleuter.

In de huidige cultuur zijn de verwachtingen van relaties hoog en tegelijkertijd is trouw in relaties niet vanzelfsprekend. De afgelopen decennia is het aantal echtscheidingen en verbroken relaties fors toegenomen. Voor kinderen is de echtscheiding van hun ouders vaak bijzonder ingrijpend. Steeds meer raken we hiervan doordrongen, zeker als we de verhalen horen over pijnlijke vechtscheidingen. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen is nodig omdat daarmee kinderen in hun kwetsbare positie worden beschermd en veel relatieleed voor ouders wordt voorkomen. De ChristenUnie pleit voor meer aandacht in de prenatale voorlichting voor psychosociale aspecten en veranderingen in de relatie als gevolg van het vader- en moederschap.

- + Met professionals uit het veld ontwikkelt de gemeente preventief (v)echtscheidingsbeleid, allereerst gericht op het laagdrempelig en vrijwillig versterken van relaties van alle ouders in Heerenveen maar daarnaast ook op tijdige hulp als een scheiding onvermijdelijk is.
- + De gemeente biedt via welzijnsorganisatie Caleidoscoop laagdrempelige ouderschapscursussen en informatie over relatieondersteuning.
- + De ChristenUnie is voorstander van initiatieven waarin ouders andere ouders ondersteunen, bijvoorbeeld via buurtgezinnen of gezinsmaatjes.

Effectieve ondersteuning

Door in 2015 de jeugdzorg te decentraliseren heeft het Rijk het vertrouwen uitgesproken in gemeenten dat zij samen met de jeugdzorgaanbieders de jeugdhulp kunnen organiseren. We zijn een eind op weg, maar om de transformatie echt te laten slagen zal er verder ingezet moeten worden op niet alleen voldoende middelen van het Rijk voor deze taak, maar ook op een integrale blik op de achtergrond van de problemen van kinderen en jongeren die zich melden bij de jeugdhulp. We zien een maatschappelijke ontwikkeling waarbij ouders steeds vaker een beroep doen op jeugdhulp. Ouders willen dat hun kinderen het beter hebben dan zij het gehad hebben. Daardoor is het moeilijk geworden om te accepteren dat bepaalde moeilijkheden bij het leven horen. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we in Heerenveen het normaliseren van dergelijke (tijdelijke) moeilijkheden weer bespreekbaar maken, waarbij uiteraard niemand met een hulpvraag de deur wordt gewezen.

De ChristenUnie pleit verder voor preventie en vroegsignalering, want jongeren en hun ouders zijn erbij gebaat dat op het juiste moment de juiste zorg beschikbaar is. Zo licht of zo zwaar als nodig is. Hiervoor is het nodig dat de zorgvrager – het gezin – samen met de omgeving en professionals één plan maakt.

De ChristenUnie wil in Heerenveen de volgende drie belangrijkste punten aanpakken, zodat de kosten in de jeugdzorg beheerst kunnen worden:

- + De scholen in Heerenveen moeten in staat gesteld worden hun pedagogisch klimaat zo vorm te geven dat kinderen en jongeren niet uitvallen. Daar waar dat toch dreigt is het nodig dat er een goede communicatie is tussen jeugd, scholen, jeugdzorg en gemeente.
- + Praktijkondersteuner huisarts: We zetten een professional in om jeugdigen met lichte psychosociale problematiek ondersteuning te geven.
- + Afbouw residentiële jeugdzorg: Kinderen hebben fundamenteel recht om op te groeien in een gezin. Soms kan dat niet, dan zoeken we een pleeggezin. Zo nodig bieden we maatwerk of kijken we of een gezinshuis een oplossing is. Waar mogelijk proberen we te voorkomen dat broers en zussen van elkaar gescheiden worden.

In het hulpverleningstraject willen we de eigen kracht en de netwerken van gezinnen inzetten en versterken. Jeugdzorg moet beschikbaar zijn voor alle kinderen en ouders die echt ondersteuning nodig hebben.

Het spreekt voor zich dat het Rijk daarvoor voldoende adequate middelen beschikbaar stelt!

Om snel hulp te kunnen bieden is het belangrijk om de zorg dicht bij plekken te organiseren waar kinderen verblijven. Dit kan door het onderwijs samen met jeugdzorg arrangementen te laten ontwikkelen of de jeugdzorg op scholen spreekuren te geven. Vanwege de leerplicht is het schoolgebouw en/of het onderwijs vindplaats (en handelingsplaats) van ondersteuning. De ChristenUnie pleit ervoor expertise in de kinderopvang of school te halen. Dit om stevig in te zetten op preventie en te voorkomen dat op termijn doorstroming naar duurdere en zwaardere vormen van zorg nodig is. Tegelijkertijd ondersteunt het de leerkracht die met zijn of haar zorgen over een kind, samen met de ouders, terecht kan bij een professional, die de zorg overneemt. Ook willen wij passend onderwijs en jeugdzorg zoveel mogelijk ontschotten.

- + De ChristenUnie wil extra investeren in pleeggezinnen, gezinshuizen en steungezinnen om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen en zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen.
- + Ouders/gezinnen worden actief gewezen op de mogelijkheid om via een PGB identiteitsgebonden of specialistische zorg in te kopen als de gemeente deze zorg zelf niet heeft ingekocht.
- + De gemeente zorgt, samen met de zorgpartners, voor continuïteit van zorg en ondersteuning als jongeren in de jeugdzorg 18 jaar worden.
- + Multi-probleemgezinnen zijn gebaat bij een integrale aanpak waarin betrokken hulpverleningsinstanties nauw samenwerken en daarbij is de aanpak van één gezin, één plan, één coördinator belangrijk.
- + Inkoop van jeugdhulp gebeurt niet alleen op prijs, maar vooral op kwaliteit.
- + Voordat het wetsvoorstel voor het vereenvoudigen van de keten rond jeugdbescherming door de Tweede Kamer is goedgekeurd, is het van belang dat er op regionaal niveau door de Jeugdbescherming, het lokale team, VeiligThuis en de Raad voor de Kinderbescherming nauw wordt samengewerkt om dubbel werk en tijdverlies te voorkomen.
- + Jongeren die mantelzorger zijn worden optimaal ondersteund vanuit de Wmo, zodat zij gewoon naar school kunnen gaan en vrije tijd hebben.
- + Voor zwerfjongeren is er opvang en begeleiding en zogenaamde spookjongeren worden opgespoord.
- + De gemeente Heerenveen biedt tienermoeders ondersteuning, zorg en begeleiding.
- + De gemeente ondersteunt de werving van pleegouders en zorgt voor voldoende deskundige ondersteuning, zodat kinderen als dat wenselijk is opgevangen kunnen worden in hun eigen omgeving en pleegouders het volhouden.
- + De ChristenUnie pleit voor voorlichting over digi-veiligheid op scholen en aan ouders, zodat kinderen bewust en veilig leren omgaan met internet en sociale media;
- + Wij willen aandacht voor de psychische gezondheid bij kinderen en ouders en extra inzet op het voorkomen van depressies en suïcide onder jongeren.
- + De ChristenUnie onderstreept het belang om kinderen de kans te geven mee te doen aan sport of culturele activiteiten.

5.2 Onderwijs

Voor kinderen en jongeren is de school een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en andere kinderen en jongeren ontmoeten. Kernbegrippen voor goed onderwijs zijn keuzevrijheid, vertrouwen, verantwoordelijkheid en professionaliteit. Dit goede onderwijs willen we als lokale ChristenUnie ondersteunen waar dat binnen onze mogelijkheden ligt.

De ChristenUnie is voor de vrijheid van onderwijs. Dit houdt in dat ouders, vanuit hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, kunnen kiezen voor een school die aansluit bij de eigen waarden, identiteit en idealen en dat de gemeente de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden respecteert. Ouders behouden in Heerenveen de vrijheid van schoolkeuze.

De scholen in Heerenveen zijn niet van de gemeente, maar van de samenleving. De gemeente en het onderwijs delen wel de maatschappelijke opdracht om kinderen en jongeren zich optimaal te laten ontwikkelen. In Heerenveen biedt het onderwijs gelijke kansen voor alle leerlingen, onafhankelijk van de wijk waarin een school staat of van de financiële situatie van ouders.

De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Zij geven uitvoering aan het bieden van inclusief onderwijs aan alle kinderen. Het is daarbij belangrijk dat onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd zijn, en dat gezamenlijk datgene georganiseerd wordt wat voor leerlingen nodig is om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

- + Voor het versterken van preventie en vroegsignalering werkt de gemeente zoveel mogelijk samen met professionals in het onderwijs en in de vroeg- en voorschoolse voorzieningen

Kleine scholen zijn vaak scholen die sterk geworteld zijn in hun omgeving. De ChristenUnie heeft zich zowel landelijk als op lokaal niveau ingezet voor kleine scholen. Dat blijft de ChristenUnie in de komende tijd doen.

Er is een sterke tendens in de samenleving om kinderen eerder te laten beginnen met leren. De ChristenUnie vindt dat dit een keuze is van ouders zelf. In het geval er sprake is van (taal)achterstanden wijzen consultatiebureaus ouders actief op de mogelijkheden van vroeg- en voorschoolse voorzieningen.

- + Het is belangrijk dat ouders van deze mogelijkheden gebruik maken en dat, als zij daar de middelen niet voor hebben, deelname door de gemeente wordt bekostigd.

Helaas ontstaan er regelmatig problemen bij de overgang van kinderen en jongeren van de ene naar de andere vorm van onderwijs. Om die reden stimuleert de gemeente, met oog en waardering voor de eigenheid en identiteit van scholen, samenwerking tussen voor- en voerschoolse voorzieningen en het onderwijs, maar ook de samenwerking tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs en het onderwijs dat daarop volgt. De ChristenUnie stimuleert een warme overdracht (van leerlingen van het PO naar het VO; niet van dossiers of nummers) zeker waar het gaat om kwetsbare jongeren. Vrijwillige mentoren kunnen hierbij worden ingeschakeld.

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat onderwijs, overheid en arbeidsmarkt in Heerenveen steeds meer gaan samenwerken. Dat kan door aan te haken bij groepen die dit al doen, zoals ondernemersverenigingen of een lokaal netwerk, maar de gemeente kan dit bijvoorbeeld ook bevorderen door in haar aanbesteding te stimuleren dat plaatselijke aannemers stageplekken beschikbaar stellen. Het Heerenveens KNOOPpunt is hierin een voorloper. Kinderen en jongeren moeten naar school. De gemeente zet daarom maximaal in op het voorkomen van schooluitval in samenwerking met de schoolbesturen en de jeugdzorg.

- + De ChristenUnie vindt het de verantwoordelijkheid van de gemeente om het goede voorbeeld te geven ten aanzien van de nieuwe inwonersopdracht en om scholen daarbij te ondersteunen.
- + De ChristenUnie wil dat de gemeente binnen de arbeidsmarktregio inzet op een goede aansluiting van het onderwijs, overheid en het bedrijfsleven in Heerenveen. Hierbij is vooral aandacht voor arbeidsmarktrelevante vmbo- en mbo-opleidingen.
- + De ChristenUnie vindt dat Heerenveen stageplaatsen beschikbaar moet stellen voor de jongeren uit de eigen gemeente. We vragen vooral aandacht voor stages van (v)mbo-leerlingen.

- + In Heerenveen krijgen kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving. De ChristenUnie wil adequate ondersteuning voor leerlingen die dreigen uit te vallen.
- + De gemeente stimuleert dat het op iedere basisschool mogelijk is dat leerlingen met een complexe ondersteuningsvraag onderwijs volgen binnen een klas of groep.
- + Er komt extra begeleiding vanuit het wijkteam, in samenwerking met de scholen, voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie niet of weinig naar school gaan.
- + De ChristenUnie wil dat de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt voor haar deel t.a.v. de onderwijshuisvesting, waarbij ontwikkeling en vernieuwing van onderwijs wordt gestimuleerd en er aandacht is voor duurzaamheid en een goed binnenklimaat.
- + Heerenveen versterkt waar mogelijk de samenwerking met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs PO en VO.
- + De ChristenUnie ziet voor de gemeente een stimulerende – en waar nodig faciliterende – rol, om projecten te ondersteunen op het vlak van
 - het bevorderen van leesvaardigheid, bijvoorbeeld door ondersteuning van leesclubs en taal- en leesstimuleringsprogramma's;
 - het voorkomen van pesten;
 - het versterken van gelijke kansen voor iedereen, mede gezien de impact van de corona-crisis;
 - voorlichting over het omgaan met sociale media.
- + De ChristenUnie vindt het belangrijk de lokale middelen die voor jeugdzorg en onderwijs bestemd zijn, zo beschikbaar te stellen dat de scholen er die investeringen mee kunnen doen die de ontwikkeling van de leerlingen optimaal ten goede komen (meedenkende en faciliterende gemeente).

Hoofdstuk 6 Economie

6.1 Duurzame werkgelegenheid

De ChristenUnie staat voor een economie die er is voor mensen in plaats van andersom. Een goede markt komt tot haar recht als arbeid en kapitaal geen tegengestelde krachten zijn en als ondernemers, werkgevers en werknemers van elkaars talenten profiteren.

Bedrijven en ondernemers in Heerenveen zijn onmisbaar. Ze zijn van grote waarde voor onze economie en leefbaarheid. Ze creëren werk en zorgen voor innovaties.

Een sterke lokale en regionale economie is een randvoorwaarde en een middel om andere doelen te realiseren. De economie draait niet alleen om groei en consumeren, maar ook om kwaliteit van leven.

Een economie is volgens de ChristenUnie pas gezond als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, als werken en vrije tijd in balans zijn, als groei groen is en grenzen kent. De Coronacrisis heeft laten zien hoe sterk bedrijven ook afhankelijk zijn van een goed functionerende overheid. Aan de andere kant mogen we van ondernemers en bedrijven vragen om ook dienstbaar te zijn aan de lokale samenleving.

De lokale overheid speelt, samen met kennisinstellingen, het bedrijfsleven en andere overheden, een belangrijke rol in de versterking van de regionale arbeidsmarkt en de (regionale) circulaire economie. Het MKB is onmisbaar voor werkgelegenheid, de lokale economie, ontwikkeling van producten en de leefbaarheid. De ChristenUnie komt op voor ondernemers.

- + De gemeente Heerenveen stelt zich op als partner voor ondernemers.
- + De gemeente moet goede voorwaarden scheppen, en lokaal, regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap stimuleren.
- + Gemeentelijke inkoop doen we in Heerenveen zoveel mogelijk lokaal of regionaal. (MKB vriendelijk aanbesteden)
- + We bevorderen innovatie in het MKB. Toekomstbestendige (familie)bedrijven moeten voortdurend doorontwikkelen. De gemeente ondersteunt daarin, bijvoorbeeld via (het stimuleren van onderlinge) kennisdeling/kenniskringen.
- + De gemeente ondersteunt starters en doorgroeiers. Succesvolle ondernemingen zijn allemaal ooit klein begonnen. Het is belangrijk dat de lokale overheid starters op de arbeidsmarkt ondersteunt met goede werkplekken, waar afstemming, kruisbestuiving en ondersteuning kan plaatsvinden.
- + ChristenUnie Heerenveen wil dat de lokale overheid investeert in goede infrastructuur en betere bereikbaarheid. Ook digitaal.
- + We stimuleren een overslagcentrum met duurzame energie voor de voertuigen.
- + Energieneutraal en circulair zijn voorwaarden bij nieuw- en verbouw.
- + We stellen hoge milieueisen aan te gebruiken voertuigen en materialen bij nieuw- en verbouw
- + Er komt een investeringsfonds voor circulaire bedrijven en productontwikkeling.
- + De gemeente gaat lokale en regionale economische clusters versterken en uitdragen.
- + Heerenveen zet zich in voor goede samenwerking tussen de gemeente en de provincie en omliggende gemeenten als het gaat om het aantrekken van werkgelegenheid.
- + Sociale ondernemers krijgen een grotere kans bij aanbestedingen en overheidsinkoop; Bij alle aanbestedingen is *social return* een voorwaarde.

- + Voor ondernemers moet er één (digitaal) loket zijn waar men met alle (aan)vragen terecht kan. Dit loket sluit aan bij het provinciale loket.
- + Bij herinrichting of renovatie van de openbare ruimte betreft de gemeente ondernemers bij de planning en de werkzaamheden om draagvlak te creëren en de overlast te beperken.

ZZP-ers

Veel mensen werken tegenwoordig zonder in loondienst te zijn, bijvoorbeeld als zelfstandige zonder personeel (ZZP-er). Soms verdienen zij minder dan nodig is om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. De gemeente moet wat de ChristenUnie betreft actief gebruikmaken van de wettelijke mogelijkheden om hen zo nodig te ondersteunen.

Het voeren van een bedrijf aan huis moet een kleine zelfstandige niet onnodig moeilijk worden gemaakt.

- + ZZP-ers in Heerenveen worden begeleid en praktisch ondersteund. Er wordt bijvoorbeeld bevordert dat er in de hele gemeente goed en snel internet beschikbaar komt, er komt één gemeentelijk aanspreekpunt voor ondernemers en in publieke ruimten worden flex-plekken opengesteld voor start-ups.

Duurzame bedrijven en duurzame bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen in Heerenveen zijn een visitekaartje van de gemeente. Het zijn de plaatsen waar geld verdiend wordt, ondernemers elkaar ontmoeten en banen worden gecreëerd, maar ook plaatsen waar inwoners de hele dag verblijven om te werken. De ChristenUnie zet zich in voor de samenwerking tussen ondernemers in het Heerenveens Ondernemersfonds om het gebied up-to-date te houden en maatschappelijk ondernemen te stimuleren. De gemeente zet zich in voor goede faciliteiten met oog voor een duurzame inrichting.

- + In overleg met het bedrijfsleven gaan we leegstand voorkomen. Leegstand trekt criminaliteit aan. In Heerenveen zetten we op tijd in op herstructurering van bedrijventerreinen om tegemoet te komen aan veranderende behoeftes van bedrijven aan ruimte.
- + Heerenveen stimuleert goede onderlinge samenwerking tussen ondernemers met (vrijwillig of verplicht) parkmanagement.
- + Een ondernemersfonds of een BIZ (bedrijven investeringen zone) kan ondernemers helpen om gezamenlijk bij te dragen aan een beter ondernemersklimaat.
- + De gemeente zorgt voor goede bereikbaarheid per OV en fiets.
- + Bedrijventerreinen worden aantrekkelijker gemaakt door groene ruimtes toe te voegen, zodat er gesport en gewandeld kan worden in de pauzes en avonduren.
- + De ChristenUnie wil dat de gemeente samen met de ondernemers inzet op energiebesparing bij bedrijven en opwekking van duurzame energie. Maak samen duidelijke doelen voor energiebesparing.
- + De circulaire economie wordt gestimuleerd door kenniskringen die zich richten op het besparen van energie en het gebruik maken van elkaars warmte of energie.

6.2 Werken en rusten

De ChristenUnie hecht grote waarde aan een goede balans tussen werken, zorgen en rusten. De ontwikkeling naar een 24-uurs economie lijkt niet te stoppen. Tegelijkertijd zien we dat mensen op zoek zijn naar meer rust en onthaasting. De coronacrisis heeft die behoefte onderstreept. Onze samenleving en economie gedijen als er rustmomenten zijn. Vanuit onze christelijke levensovertuiging genieten wij van de zondag als collectief rustmoment. God geeft ons niet voor niets zes dagen om te werken en een zevende dag om te genieten van rust, kerkdiensten, verstillingsmomenten, en gezin en familie. We zien dat door de toename van koopzondagen veel kleine zelfstandigen het extra moeilijk hebben gekregen en soms zelfs door eigenaren van winkelcentra worden gedwongen hun winkel op zondag open te stellen. Soms is er ook in Heerenveen sprake van dwang om op zondag te werken via de macht van grote winkelketens.

- + Winkeliers mogen niet gedwongen worden om hun winkel op zondag te openen. De gemeente moet dit garanderen en bewaken.
- + De ChristenUnie is niet voor verruiming van de zondagsopenstelling van winkels; als de corona achter ons ligt willen wij dat de verruimde zondag openstelling van supermarkten weer wordt teruggedraaid.

6.3 Recreatie en toerisme

Ontspannen dicht bij huis. De coronacrisis heeft geleerd dat we hierin nog meer moeten investeren. Samen met recreatie- en toeristische ondernemers maakt de gemeente een plan met als doel het stimuleren en uitbreiden van verblijfsrecreatie in en rond Heerenveen. We werken vanuit de Regiodeal verder aan recreatie- en toeristische locaties. Toerisme is essentieel voor de werkgelegenheid in de dorpen rondom en in de plaats Heerenveen zelf. Akkrum is de parel voor de Friese Watersport, en de Deelen, de Heide en Oranjewoud zijn unieke plekken om te recreëren.

- + Naast de ontsluiting van onze toeristische trekpleisters gaan we inzetten op een optimale ontsluiting van fiets-, loop- en kanoverbindingen, voor zowel recreatie als het woon-werk verkeer.
- + We zetten in op gebiedspromotie (stad, dorp of gebied), samen met inwoners en lokale ondernemers.
- + De snelfietsroute Heerenveen-Drachten krijgt prioriteit.
- + De mogelijkheden voor een mountainbike-route worden onderzocht.
- + We zetten ons in om met TOPlocaties (Toeristisch Overstap Punt) op het toprouthenetwerk te komen.
- + Plan Feanetië wordt verder uitgewerkt.

6.4 Bloeiende binnensteden

De detailhandel verandert van aard en structuur. Hierop moeten we de komende periode inspelen. De ChristenUnie let hierbij op de leefbaarheid van de kernen en op sociale veiligheid in en rond winkelgebieden.

- + Om het winkelgebied in Heerenveen meer te concentreren en de leefbaarheid van de binnenstad te bevorderen, gaan we winkelbestemmingen zo nodig wijzigen in woonbestemmingen.
- + Door een (gezamenlijke) aanpak van winkelcriminaliteit en een goed winkellocatiebeleid willen we de positie van (kleine) winkeliers verbeteren.
- + De ChristenUnie zet zich in voor optimaal onderhoud en de uitstraling van de openbare ruimte in de binnenstad en winkelcentra. Toegankelijkheid voor mensen met een beperking is een belangrijk punt van aandacht.
- + In kleine kernen/stadswijken zetten we in op het behoud van functies. Kleine winkelcentra zijn erg belangrijk voor de leefbaarheid en sociale contacten. We gaan hier creatief mee om, bijvoorbeeld door het combineren van functies zoals bibliotheek, detailhandel, pakketophaalpunt, enzovoort.
- + Een supermarkt in de kern van Skoatterwâld is onontbeerlijk. De gemeente stelt zich soepel op richting ondernemers die een supermarkt in deze wijk willen vestigen.

6.5 Waardering van voedsel

Het is belangrijk om te weten waar ons eten vandaan komt. Daarbij is een betere verbinding tussen stad en platteland van belang. Ook de lokale overheid kan een andere eetcultuur bevorderen door bij te dragen aan meer lokale, biologische en gezondere producten en voedselketens. Stadslandbouw is daarom een goed idee. Het verlevendigt onze gemeente, brengt onze voedselproductie dicht bij huis en maakt de openbare ruimte groener en leefbaarder. De gemeente Heerenveen geeft aan welke gronden er geschikt zijn om (tijdelijk) een stadsakker of voedselpluktuin te beginnen.

- + We stimuleren het oprichten van regionale voedselmarkten, met gebiedscoöperaties die het voedsel rechtstreeks van boeren naar inwoners brengen.
- + We versterken de verbinding tussen school, voedsel en natuur. Elke basisschoolklas krijgt de gelegenheid om een (circulaire) boerderij te bezoeken, een schooltuin aan te leggen of een excursie naar een natuurgebied te maken. Zo leren kinderen wat gezond voedsel is, hoe dat duurzaam kan worden geproduceerd en wat voor impact voedsel heeft. Bovendien kan dit behulpzaam zijn bij het onderwijs over duurzaamheid en klimaatverandering in het algemeen en specifieke onderwerpen als vegetarisme en recycling.
- + De komende periode wil de ChristenUnie dat de gemeente samen met boeren, voedselproducenten en de (super)markt gaat inzetten op het promoten van het eten van lokale producten.
- + De gemeente faciliteert de mogelijkheid voor lokale voedselproducenten om hun producten te verkopen op de (week)markten in Heerenveen.
- + Voedselverspilling gaan we tegen.
- + De gemeente geeft het goede voorbeeld: 100% duurzaam en zo lokaal mogelijk.

- ⊕ We willen dat 'voedseljutten' gestimuleerd wordt, door het planten van bomen met eetbare vruchten.

6.6 Gezonde agrarische sector

Voedsel is een geschenk van God aan mensen. Boeren en tuinders werken aan goed en gezond voedsel en hebben een nauwe verbondenheid met de schepping. Een toekomstbestendige agrarische sector heeft een gezonde economische basis, is innovatief, gaat zorgvuldig om met bodem, grondstoffen en energie en produceert in balans met dier en leefomgeving.

Het veenweideprogramma laat de opgave in de veengebieden zien. De ChristenUnie is trots op onze agrarische sector en vindt dat ook de jonge boeren en tuinders een goede toekomst verdienen.

- ⊕ Bij het opstellen van een visie op het buitengebied wil de ChristenUnie inzetten op een toekomstbestendige agrarische sector. Kernwoorden: Kringlooplandbouw, lokale voedselketens en de boer als medebeheerder van de openbare ruimte.
- ⊕ We stimuleren de samenwerking en gesprekken bij het ontwikkelen van nieuwe plannen in het Veenweidegebied.
- ⊕ Landbouwondernemingen krijgen de ruimte voor een moderne bedrijfsvoering door investeringen mogelijk te maken, voor zover deze een bijdrage leveren aan duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en landschap.
- ⊕ Boeren krijgen een adequate vergoeding voor natuur- en landschapsbeheer en weidevogelbeheer.
- ⊕ Voor nieuwe bedrijven in de categorie niet-grondgebonden intensieve veehouderij is in onze gemeente geen ruimte. Uitbreiding van de bestaande bedrijven kan alleen in het belang van een diervriendelijker bedrijfsvoering mits het aantal diereenheden als gevolg van uitbreiding niet toeneemt.

Hoofstuk 7 Meedoen op de arbeidsmarkt

Waar staat de ChristenUnie voor?

Ons werk is de plek waar talent en verantwoordelijkheid tot hun recht komen en contacten aangaan met anderen.

In de afgelopen periode hebben mensen een beroep moeten doen op de steunmaatregelen van het Rijk – mensen met een eigen zaak of ZZP-ers. Het is belangrijk dat zij weer hun inkomen uit het bedrijf kunnen halen. Daarnaast zijn er mensen die ondanks een baan dicht bij of onder de armoedegrens leven. Ook zijn er inwoners die gebruik maken van de bijstand/participatiewet. Het langdurig gebruik maken van regelingen maakt dat mensen steeds verder wegzakken in structurele armoede.

De ChristenUnie vindt dat niemand in Heerenveen aan zijn- of haar lot mag worden overgelaten. Dit vraagt niet alleen om een goede manier van omgaan met de sociale zekerheid maar vooral om het scheppen van randvoorwaarden waarbinnen mensen zelf aan perspectief kunnen werken.

- + De ChristenUnie in Heerenveen zet zich in voor een bijstandsbeleid vanuit vertrouwen en de menselijke maat, waardoor mensen een fatsoenlijk inkomen hebben en zelf regie houden over hun leven.
- + De ChristenUnie zet zich in voor positief bijstandsbeleid waarin mensen niet gezien worden als een kostenpost, maar ondersteund worden om een bijdrage te leveren aan de buurt en gemeente waar ze wonen. De gemeente is daarin een betrouwbare partner die met vertrouwen in mensen, uitgaat van mogelijkheden van inwoners en daarin niet de regels leidend laat zijn. Dit kan door bijvoorbeeld te werken met sociale coöperaties, regelluwe zones en vormen van regelarme bijstand.
- + Solidariteit komt van twee kanten. Dit betekent dat er rechten zijn, maar ook plichten. De gemeente staat daarin dicht bij haar inwoners en helpt bij het herstellen van een fout. We bestempelen mensen niet zomaar als fraudeur. Wanneer mensen bewust misbruik maken van regelingen, fraude plegen of niet willen werken, stellen we duidelijk een grens en is er geen recht meer op een uitkering.
- + In Heerenveen zijn we alert op arbeidsdiscriminatie op welke grond dan ook. De gemeente moet ook oog hebben voor ongelijkheid in haar eigen beleid.
- + Wij ondersteunen initiatieven zoals de voedselbank, waar mensen tijdelijk aanvulling op hun levensonderhoud kunnen ontvangen als baken van hoop in hun reis naar zelfstandigheid.

7.1 Aan het werk

De arbeidsmarkt is constant aan het veranderen. Naast vaste contracten bij bedrijven, beginnen steeds meer mensen voor zichzelf als ZZP-er.

Binnen de zorg, de logistiek en de bouw volgen de technologische ontwikkelingen elkaar snel op. Nieuwe beroepen komen op en mensen zullen vaker moeten worden bij- of omgeschoold. Voor de een is dat vanzelfsprekend, voor een ander is dat lastig. Dat geldt voor hen die al langer in een bedrijf werken, maar ook jongeren zijn daarin kwetsbaar.

- + De gemeente stimuleert het bedrijfsleven om zich samen met het (beroeps)onderwijs actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op zowel de korte en middellange termijn.

- + De gemeente Heerenveen stimuleert vestigingsbeleid voor bedrijven waarvan de werkgelegenheid aansluit bij de plaatselijke behoefte/scholing.

Voor mensen met een beperking moet het vanzelfsprekend zijn dat ook zij de mogelijkheid krijgen om hun talenten in te zetten, of dat nou betaald, of via vrijwilligerswerk is. De gemeente geeft hier zelf het goede voorbeeld in en maakt bedrijven enthousiast hiervoor, ook door ze te ontzorgen.

Mensen met een beperking verdienen aandacht en begeleiding op de werkvloer door een coach of een collega die kennis heeft van de problemen die ze dagelijks ervaren. Dit zorgt voor meer begrip van collega's en meer werkplezier bij de werknemer. Het is belangrijk dat UWV en gemeenten deze ondersteuning inkopen/aanbieden. Daarbij zijn we alert op misbruik van 'gratis werk' (zoals werkervaringsplaatsen) dat ten koste gaat van reguliere arbeidsplaatsen.

Re-integratietrajecten die de kansen op betaald werk aantoonbaar verhogen moeten juist worden gestimuleerd. De gemeente Heerenveen zoekt betrouwbare en 'vaste' partners zodat we duurzame plaatsingen realiseren.

De ChristenUnie vindt het belangrijk te benadrukken dat mensen meer zijn dan alleen hun verdienvermogen. Vrijwilligerswerk of andere participatie in de samenleving kan voor iemands welbevinden én voor de maatschappij heel waardevol zijn.

Met de Participatiewet is de rol van het sw-bedrijf (Sociale Werkplaats) veranderd. Dit vraagt om zorgvuldigheid omdat de expertise niet verloren mag gaan. Tegelijk is de gemeente verplicht beschut werk te bieden. De ChristenUnie is voor een coöperatieve samenwerking tussen Sociale Werkplaats en werkgevers.

- + De gemeente neemt, in samenwerking met het bedrijfsleven, verantwoordelijkheid voor voldoende participatiebanen. In Heerenveen creëren wij werkervaringsplekken en participatiebanen.
- + De gemeente zet in op meerjarige projecten en programma's van vrijwilligers waarbij kwetsbare doelgroepen meerjarig worden ingezet in het bedrijfsleven en/of maatschappelijke organisaties.
- + De gemeente zoekt in samenwerking met het bedrijfsleven naar kwalitatief goede en voldoende beschutte werkplekken en naar begeleiding vanuit de samenleving via vrijwilligers.
- + De ChristenUnie vindt dat de gemeente heel zorgvuldig moet zijn als het gaat om het vragen van een tegenprestatie. Het is belangrijk dat een tegenprestatie zoveel mogelijk aansluit bij de eigen kennis en talenten van mensen. De tegenprestatie mag niet ten koste gaan van regulier werk en ook mantelzorg geldt als tegenprestatie.
- + De ChristenUnie wil dat er aparte aandacht is voor re-integratie van 55-plussers omdat deze groep een andere aanpak vraagt. Ondernemers en bedrijven die aantoonbaar succesvolle (re)integratie-trajecten (leerwerktrajecten) bieden, worden beloond.
- + De gemeente zet zich extra in om mensen met psychische klachten aan het (vrijwilligerswerk) te krijgen door het inzetten van 15 IPS-trajecten per jaar.
- + In Heerenveen komt er maximale ruimte voor alternatieve re-integratietrajecten en vormen van regelarme bijstand. Bijvoorbeeld door het instellen van regelluwe zones, het doen van parttime werk, duidelijk beleid m.b.t. giften en bijverdiensten en door het mogelijk te maken een eigen bedrijf of onderneming te starten met behoud van uitkering.
- + De gemeente zorgt ervoor dat er een goed vindbare plek is waar jongeren, werkzoekenden, mensen met een beperking, nieuwkomers en werkgevers tot een optimale match kunnen komen.

- + De gemeente Heerenveen voert het Inclusief herontwerp uit voor haar eigen ambtenarenapparaat. Hiermee worden nieuwe werkplekken gecreëerd voor mensen met een arbeidsbeperking.

Nieuwkomers en arbeidsmigranten

Voor nieuwkomers is het voor een goede integratie van belang dat zij snel aan de slag kunnen. Ook voor hen geldt: hoe eerder, hoe beter.

- + Vluchtelingen wordt maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen. Binnen de nieuwe inburgeringswet zijn hiervoor voldoende mogelijkheden.
- + De gemeente Heerenveen zorgt dat er een goede verbinding is tussen de nieuwe inburgeringswet en de ondersteuning bij en bemiddeling naar werk.

Ook in onze gemeente werken en wonen arbeidsmigranten. Zij zijn voor onze lokale economie belangrijk, maar vormen een kwetsbare doelgroep. Regelmatig hebben zij te maken met uitbuiting, mensenhandel en slechte woonomstandigheden. De taalbarrière maakt het voor hen moeilijk deel uit te maken van onze Heerenveense samenleving.

De ChristenUnie is voorstander van lokaal beleid dat bijdraagt aan integratie en dat het risico op uitbuiting, dakloosheid en overlast beperkt.

Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat arbeidsmigranten die langer dan vier maanden in Nederland verblijven, zich inschrijven in het BRP. Hiermee krijgen zij dezelfde rechten (zorg!) en plichten als elke Nederlander.

- + De gemeente Heerenveen sluit een convenant met betrokken werkgevers en uitzendbureaus, waarin afspraken staan over inschrijving BRP, huisvesting, arbeidsomstandigheden en rechten en plichten van arbeidsmigranten.
- + In onze gemeentelijke wetgeving (APV) komen regels over o.a. de exploitatievergunning en andere regels rond het huisvesten van arbeidsmigranten.
- + In Heerenveen controleert de gemeente regelmatig huisvesting en arbeidsomstandigheden van arbeidsmigranten. Ook om mensenhandel op het spoor te komen.

7.2 Armoede en preventie

In Heerenveen groeien te veel kinderen in armoede op. Veelzeggend is dat 60 procent van deze kinderen werkende ouders heeft. Armoede leidt vaak tot sociale problemen en slechtere schoolprestaties, en levert veel stress op. Daarom moet het bestreden worden.

- + Omdat voorkomen nog altijd beter is dan genezen, moet maximaal worden ingezet op preventie en vroeg signaleren. Gezinnen met kinderen verdienen hierbij extra aandacht. Wij willen de vicieuze cirkel van achterstand, waarbij armoede van generatie op generatie over gaat, doorbreken.

Armoederegelingen zijn bedoeld om mensen en gezinnen te helpen. Nu is er een wirwar van regels die veel administratieve rompslomp veroorzaakt. De ChristenUnie wil dat gezinnen optimaal gebruik maken van de regelingen. Dit is onderdeel van één gezin, één plan en één regisseur. Deze regisseur zorgt ervoor dat op alle fronten wordt meegedacht: werk en opleiding, maar ook goed in je vel zitten

(psychische en fysieke gezondheid) zijn belangrijke factoren. Om geldstress te voorkomen wil de ChristenUnie dat de gemeente voor schulden een gezinsaanpak hanteert. De regisseur bewaakt deze gezinsaanpak.

Jongeren zijn financieel kwetsbaar. Een integrale aanpak is voor hen heel belangrijk. Omgaan met financiën maakt onderdeel uit van het preventieve programma van de gemeente.

- + De gemeente Heerenveen is aangesloten bij de Alliantie Kinderarmoede en legt de verbinding met Kansrijke Start.
- + Er moet doelgerichte en laagdrempelige voorlichting over geld en budgetbeheer aangeboden worden op ontmoetingsplekken in de wijken.
- + De gemeente spreekt met woningcorporaties en energieleveranciers af dat zij betalingsachterstanden tijdig melden en er pas tot (dreigen met) afsluiting of huisuitzetting wordt overgegaan nadat eerst actief hulp is aangeboden, zeker bij gezinnen met kinderen.
- + Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid kosten geld. De gemeente zorgt dat ook de minima in Heerenveen kunnen meedoen en profiteren van een lagere energierekening.
- + De gemeente Heerenveen kijkt ook kritisch naar het eigen gedrag als schuldeiser.
- + Voor mensen met een laag of minimaal inkomen is een collectieve zorgverzekering beschikbaar, met een aantrekkelijk tarief en scherpe randvoorwaarden, zoals o.a. een compensatie van of meeverzekerd eigen risico.
- + De ChristenUnie wil dat voorzieningen voor hulp en financiële ondersteuning beter bekend zijn bij de doelgroep, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de Budgetgids.
- + De toegang tot preventief budgetbeheer voor kwetsbare groepen is zo laagdrempelig mogelijk.
- + O.a. scholen en sportverenigingen wordt gevraagd alert te zijn op signalen van armoede bij kinderen en deze te melden bij het Team Jeugd en Gezin.
- + Bij regelingen voor minima moet de gemeente rekening houden met de groep die qua inkomen net boven de bijstandsnorm zit.

Schulden

Om te voorkomen dat voor zowel mensen zelf, als ook voor schuldeisers en de samenleving de gevolgen van schulden zich in rap tempo opstapelen, vindt de ChristenUnie dat de gemeente snelle en toegankelijke schuldhulpverlening moet bieden en ingewikkelde bureaucratie moet vermijden. Het hebben van schulden levert veel stress op en leidt vaak tot geestelijke en lichamelijke klachten. De aanpak van schulden heeft dus haast. In de situatie waarbij mensen wel willen betalen, maar niet kunnen betalen, willen we dat de gemeente sociaal gaat incasseren. Bij betalingsachterstanden moet naar de persoonlijke/gezinsituatie gekeken en maatwerk geboden worden.

We gaan altijd uit van vertrouwen en de gemeente moet hulp bieden bij het herstellen van een fout of bij het organiseren van een betalingsregeling. Dit geldt voor alle gemeentelijke afdelingen.

En hoewel wij het liefst een samenleving zouden zien waarin voedselbanken niet nodig zijn, zijn wij dankbaar voor het kostbare werk dat zij doen. Ook zij mogen op gemeentelijke steun rekenen, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een locatie of vervoersmiddel.

- + Na aanmelding moet iemand binnen twee weken bij de schuldhulpverlening terecht kunnen. De ChristenUnie zet in op kortere schuldhulptrajecten met goede begeleiding, zodat mensen sneller zicht hebben op een schone lei.
- + De gemeente Heerenveen sluit een convenant met alle aanbestedingspartners, waarin afspraken vastliggen m.b.t. sociaal incasseren en signalering van betalingsachterstanden.

- ⊕ In Heerenveen werken we met incassobureaus en deurwaarders die aangesloten zijn bij het landelijk keurmerk m.b.t. sociaal incasseren.
- ⊕ In Heerenveen maken we een plan waarbij werkgevers die te maken hebben met werknemers met schulden, in samenwerking met de gemeente hun werknemer kunnen ondersteunen.
- ⊕ De gemeente Heerenveen maakt ook werk van de ondersteuning van ondernemers en ZZP-ers met schulden, door ook voor hen schuldhulp te realiseren en ruimhartige bbz-kredieten aan te bieden.
- ⊕ De gemeente Heerenveen is aangesloten bij landelijke initiatieven om schulden te voorkomen. Denk aan SchuldenLabNL en SchuldHulpMaatje.
- ⊕ De gemeente Heerenveen zet in op het aanbieden van saneringskredieten aan mensen met problematische schulden. Daarmee worden schulden afgekocht en blijft er nog maar één schuldeiser over. Zo creëren we rust en perspectief. We benutten het landelijke Waarborgfonds als waarborg voor de saneringskredieten.
- ⊕ De wachttijden voor schuldhulp worden zoveel mogelijk benut. Bijvoorbeeld door mensen 'huiswerk' te geven, maar ook actief samen te werken met partners als SchuldHulpMaatje, maatschappelijk werk, de voedselbank of de diaconie. De gemeente maakt als regisseur concrete afspraken met deze partners om de hulp te stroomlijnen en biedt daarin ondersteuning aan.
- ⊕ Bij dakloosheid door huurschuld werken we in Heerenveen aan een gezamenlijke oplossing met woningcorporaties. In Heerenveen worden gezinnen met kinderen niet uit hun woning gezet. Corporaties mogen zich niet als preferente schuldeiser opstellen.
- ⊕ In sommige gevallen moet het mogelijk zijn om schulden af te lossen door maatschappelijke inzet.

Hoofdstuk 8 Wonen en ruimte

Waar staat de ChristenUnie voor?

Ieder mens heeft ruimte nodig. Ruimte om te wonen, te werken, te reizen en te recreëren. Maar de ruimte is beperkt, belangen botsen. Natuur, stikstof, woningnood, klimaat en economie, produceren en consumeren, rond al deze onderwerpen zijn de keuzes van de ChristenUnie ingegeven door het beschermen van het natuurlijk evenwicht dat God in de schepping heeft gelegd. Duurzaam ruimtegebruik is het uitgangspunt.

Wonen gaat over zoveel meer dan stenen stapelen. Wonen gaat over samenleven, over samenhang, over gemeenschappen in een straat, buurt of wijk.

De ChristenUnie knokt voor de kansen van starters en jonge gezinnen, voor waardig wonen voor ouderen, voor betaalbaar en duurzaam wonen voor iedereen.

8.1 Wonen

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk, dat is voor ons allemaal belangrijk. De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet vanzelfsprekend. Er zijn lange wachtlijsten voor sociale huurwoningen en de behoefte aan betaalbare huurwoningen in de vrije sector is groot. De ChristenUnie wil dat de lokale overheid met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw.

Keuzes die we nu maken, hebben gevolgen voor de leefomgeving van toekomstige generaties. De gemeente heeft hierin een belangrijke regierol. Ecologische, economische en demografische ontwikkelingen (krimp en/of groei) maken het mogelijk en noodzakelijk dat er een omslag komt: van sloop en nieuwbouw naar hergebruik, van bebouwen van de open ruimte naar hergebruik en herstructurering van al bebouwd gebied. De gemeente Heerenveen zal duidelijke keuzes moeten maken. Ruimtelijke ordening is bij uitstek het onderwerp waar inwoners bij betrokken moeten worden, want het gaat tenslotte over de kwaliteit van de eigen leefomgeving.

Structurele versterking van de (wijk)economie en bereikbare voorzieningen houden krimpregio's leefbaar. Ook is het belangrijk dat de infrastructuur op orde is, zoals wegen, fietspaden, openbaar vervoer en snel internet.

Beschikbare woningen

- + Het woonbeleid van de gemeente Heerenveen moet gebaseerd zijn op de actuele vraag én op toekomstige ontwikkelingen. In de gemeentelijke woonvisie wordt daarom integraal naar de lokale woningmarkt gekeken en worden de noodzakelijke maatregelen beschreven.
- + De gemeente ontwikkelt voor wijken en dorpen leefbaarheidsbeleid samen met betrokkenen zoals welzijnswerk, politie, onderwijs, bewoners en woningcorporaties.
- + Er wordt regionaal samengewerkt tussen gemeenten als het gaat om wachtlijstbeheer, nieuwbouw en studentenhuisvesting.
- + Strategisch bouwen. Om groene ruimte buiten én binnen de bestaande wijken en dorpen te behouden, blijven we inzetten op slimme verdichting. Tegelijk onderkennen we dat de woningbouwopgave zo groot is, dat aan bouwen op landbouwgrond niet valt te ontkomen. Hier zal echter kritisch naar worden gekeken.

- + De ChristenUnie wil de transformatie van kantoorgebouwen en leegstaande winkels naar woningen bevorderen. De gemeente heeft daarbij vooral een rol in de wijziging van bestemmingsplannen.
- + De toenemende segregatie lossen we niet van één kant op. In Heerenveen willen we niet alleen goedkope woningen in goedkope wijken bouwen en dure woningen in dure wijken, maar ook duurdere woningen bouwen in goedkope wijken en goedkopere woningen in dure wijken. Dat geeft meer solidariteit in de samenleving.
- + Doorstromen alstublieft: Er komen doorstroommakelaars en doorstroompremies om mensen van een relatief ruim huis naar een meer passende woning te begeleiden.
- + De ChristenUnie is voor een woonverplichting bij nieuwbouw (zodat huizen niet opgekocht worden door huisjesmelkers).
- + Bescherm huurders en particuliere kopers beter. De ChristenUnie wil dat Heerenveen een verhuurvergunning invoert. Hiermee kunnen huisjesmelkers, malafide verhuurders en bemiddelingsbureaus effectief worden bestreden en vooral studenten en arbeidsmigranten beter worden beschermd tegen wanpraktijken. Daarnaast voeren we in Heerenveen de opkoopbescherming van bestaande betaalbare koopwoningen snel in, ter bescherming tegen buy-to-let. De koper wordt verplicht te gaan wonen in de woning die hij koopt, ook in de bestaande bouw. Daarmee reguleert de gemeente meteen ook de toeristische verhuur beter.

Duurzame woningen

- + Door middel van een woonvisie met ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen voert de gemeente een integraal en duurzaam woonbeleid. Levensloopbestendige woningen zijn de norm.
- + Woningen in Heerenveen worden duurzaam gebouwd en de gemeente zet in op verduurzaming van bestaande woningen. (nul-op-de-meter)
- + De duurzaamheidslening is in Heerenveen beschikbaar.

Ouderen

De ChristenUnie wil dat de gemeente de komende periode fors gaat investeren in (aangepaste) woningen en gemeenschappelijke woonvormen voor onze ouderen. Collectieve woonvormen zijn belangrijk omdat ze zorgen voor onderling contact, gezelschap en burenhulp. Ook bevordert het realiseren van voldoende woningen voor ouderen de doorstroom op de woningmarkt.

- + Er komt in Heerenveen ruimte voor woonzorgprojecten maar ook voor meergeneratiewoningen, inclusieve wijken en hofjes.
- + In Heerenveen mogen er geen belemmeringen zijn voor collectieve woonvormen voor senioren en gemengd wonen.
- + Een vast te stellen percentage van de nieuw te bouwen woningen in Heerenveen reserveren we voor passende woonvormen voor ouderen. Bovendien wordt toegankelijkheid standaard meegenomen bij nieuwbouw, zodat alle nieuwe woningen levensloopbestendig zijn.
- + Heerenveen bouwt zoveel mogelijk levensloopbestendige woningen en wijken, waardoor men langer in het eigen huis kan blijven wonen. Dit kan niet zonder een goede infrastructuur (sociaal-culturele activiteiten en zorgondersteuning). Eventuele belemmeringen in de regelgeving neemt de gemeente weg. Woningcorporaties grijpen renovaties aan om woningen levensloopbestendig te maken.

Betaalbare woningen, ook voor jongeren

Wonen is voor woningeigenaren die al decennia een huis bezitten meestal goed betaalbaar, voor jongeren en huurders in de vrije sector is betaalbaar wonen in onze gemeente een heel ander verhaal. Daar maken we ons grote zorgen over.

- + Betaalbaar starten: Starters moeten in Heerenveen hun wooncarrière kunnen beginnen. We willen de schaarste eerlijk verdelen en een deel van de te bouwen en vrijkomende sociale huurwoningen reserveren voor starters, die op hun beurt doorstromen zodra hun inkomensniveau dat toelaat.
- + In Heerenveen onderzoeken we de mogelijkheden voor 'duo-wonen': Jongeren en senioren delen een te grote (senioren)woning, zodat jongeren een woonstart kunnen maken en er tegelijk sprake is van een bepaalde mate van ondersteuning voor de oudere(n).

Woningcorporaties

De ChristenUnie wil dat de gemeente woningcorporaties de ruimte geeft om innovatief, vraaggericht en toekomstbestendig te bouwen, maar vraagt daarbij wel duidelijke kaders via de gemeentelijke woonvisie. In deze woonvisie is aandacht voor ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen zoals het volledig verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Woningcorporaties dragen zorg voor voldoende sociale huurwoningen. Woningcorporaties hebben een blijvende taak ten aanzien van de leefbaarheid, op het niveau van de buurt en de wijk. Daarbij organiseren corporaties het leefbaarheidsbeleid niet alleen voor maar vooral mét de bewoners.

- + Ruim baan voor woningcorporaties. Naast betaalbare koopwoningen, zijn er vooral meer sociale en (lage) middeldure huurwoningen nodig waaronder appartementen en studio's voor starters en gescheiden gezinnen.
- + De gemeente Heerenveen zorgt samen met de wooncorporaties voor voldoende sociale huurwoningen voor speciale doelgroepen (ambulante cliënten beschermd wonen, statushouders, tienermoeders, arbeidsmigranten).
- + De gemeente stelt met de woningcorporaties doelen op, gericht op het verbeteren van de energiehuishouding van woningen.
- + De gemeente besteedt in de prestatieafspraken met de woningcorporaties aandacht aan:
 - de beschikbaarheid van goede sociale huurwoningen;
 - de leefbaarheid in wijken en de sociale koopsector;
 - eventuele verkoop van bestaande voorraad woningen;
 - aantal nieuw te bouwen woningen;
 - verduurzaming van bestaande woningen
 - duurzaamheid als norm bij nieuwbouw,
 - aantal te vestigen statushouders en andere doelgroepen zoals mensen vanuit de beschermde woonvorm naar zelfstandig wonen met ambulante begeleiding.

Duurzame woningen en andere gebouwen

Verduurzaming van de woningvoorraad is een immense opgave en vooral ook een zaak van lange adem. Bij de energietransitie is isolatie van woningen van groot belang. Deze transitie raakt alle terreinen van onze economie en samenleving, niet in het minst de gebouwde omgeving.

- + Wijkgerichte aanpak bestaande bouw. In de bestaande bouw wordt jaarlijks een ambitieus maar realistisch aantal woningen voorzien van een duurzame warmteoplossing. Dit gebeurt in een wijkgerichte aanpak.

- ⊕ Klimaatbestendige nieuwbouw. Bij nieuwbouw gaat het niet alleen om energiebesparing en gasvrij bouwen, maar ook om klimaatbestendigheid, zowel voor wat betreft de omgang met water – waaronder het afkoppelen van hemelwater en afvalwater – als het voorkomen van hittestress.
- ⊕ Nul-op-de-meter bij nieuwbouw. De ChristenUnie stimuleert de bouw van nul-op-de-meterwoningen bij nieuwbouw door woningcorporaties. Op deze manier versnellen we de verduurzaming van de woningbouwsector.
- ⊕ Voorkom energiarmede. Wijken met slecht geïsoleerde huizen en bewoners met lage inkomens moeten niet achteraan, maar vooraan staan bij de energietransitie. Waar aardgas geleidelijk wordt vervangen door duurzame warmte, wordt ook geïnvesteerd in isolatie, zodat de energierekening echt omlaag gaat. Daardoor blijven de woonlasten bij verduurzaming gelijk (woonlastenneutraal) en worden woningen ook nog eens comfortabeler.
- ⊕ Gemeente ondersteunt *Right to challenge*, waarmee samen met inwoners de opgave wordt aangepakt.

Zie voor meer over dit onderwerp in hoofdstuk 3: Energie, klimaat en milieu

8.2 Ruimte

Het dagelijks werk van de gemeente: openbare ruimte

Een belangrijk deel van ons leven maken we gebruik van gemeentelijke voorzieningen. De straatverlichting werkt, de straat ligt er netjes bij, er zijn bosjes en grasvelden. Stel je eens voor dat we het zonder openbare verlichting moesten stellen! Of dat het vuil niet werd opgehaald? Met dit dagelijks werk draagt de gemeente bij aan ons geluk.

De openbare ruimte heeft invloed op onze gezondheid, bijvoorbeeld als we wandelen, spelen, hardlopen, of fitnesssen in de buitenruimte. Een hardloopronkje wordt spannender als er een start en finishstreep op de weg staan.

Ook Heerenveen moet zich voorbereiden op klimaatverandering. Er komen meer hoosbuien en meer hittegolven. Juist bij de inrichting van de openbare ruimte moet je daar nu keuzes in maken, vindt de ChristenUnie. Met meer ruimte voor water en groen wordt de stad robuuster. Tegelijk geeft dit weer meer kansen voor biodiversiteit in de stad.

Ook voor ons gevoel van veiligheid, en voor de vrijheid om anderen te ontmoeten en contacten te leggen is een goede, sociaal veilige, openbare ruimte van levensbelang.

De ChristenUnie denkt ook aan groepen die minder makkelijk hun weg vinden, mensen met een rollator, blindenstok, of kinderwagen, iedereen moet in onze gemeente zijn of haar weg kunnen vinden.

- ⊕ Bij het aanbesteden van onderhoud en aanleg van de openbare ruimte streeft de gemeente zoveel mogelijk de *Sustainable Development Goals* na.
- ⊕ In Heerenveen is er voldoende ruimte voor kinderen om te spelen; in speeltuinen, maar ook in bosjes, om hutten te bouwen en in bomen te klimmen.
- ⊕ De openbare ruimte daagt uit tot spelen en bewegen, ook voor volwassenen.
- ⊕ De openbare ruimte geeft ruimte aan water en groen om klimaatverandering te kunnen hanteren. Stortbuien kunnen zo beter opgevangen worden en bij hete zomers gaan we hittestress tegen.
- ⊕ Onze gemeentelijke gebouwen krijgen zo veel mogelijk groene gevels en daken.
- ⊕ Ontwerp de openbare ruimte op en top toegankelijk.

- ⊕ Gemeentebestuurders en raadsleden in Heerenveen moeten jaarlijks een toegankelijkheidswandeling maken met ervaringsdeskundigen. Dus een geblinddoekte wandeling onder begeleiding van iemand die blind is, of een rondje in een rolstoel. Zo worden gemeentebestuurders zich bewust van het belang van toegankelijkheid en worden ze ambassadeurs daarvan.
- ⊕ Door middel van een (beeld)kwaliteitsplan maakt de gemeente met haar inwoners afspraken over de openbare ruimte.
- ⊕ De gemeente geeft ruimte aan inwoners om hun wijk of straat in eigen beheer te onderhouden.
- ⊕ Open landschappen behouden, versnippering voorkomen. Open landschappen mogen niet steeds kleiner worden. We willen verrommeling, versnippering en opdringerige zichtlocaties langs wegen tegengaan.
- ⊕ De ChristenUnie vindt goed beheer en onderhoud belangrijk. Het wegwerken van de onderhoudsachterstand van bruggen en viaducten heeft prioriteit.
- ⊕ Bij openbare ondergrondse afvalcontainers plaatst de gemeente zoveel mogelijk groen, gras en bloemen, om op een positieve manier zwerfval tegen te gaan.

Omgevingswet

Per 1 januari 2022 is de nieuwe Omgevingswet van toepassing. Doel van deze wet is regels eenvoudiger maken, meer ruimte bieden voor participatie en zorgen voor een integrale én gebiedsgerichte benadering. De overgang naar de Omgevingswet is een enorme operatie die niet alleen het ruimtelijke domein aangaat maar ook het sociale- en gezondheidsdomein.

- ⊕ In Heerenveen maken we in dialoog met de bewoners van de verschillende wijken en dorpen een omgevingsvisie op gemeentelijk niveau.
- ⊕ Belangrijk is ook een goed werkend DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Vooral: goede ondersteuning voor burgers die niet (zo) digitaal vaardig zijn.
- ⊕ Bij de uitvoering van de Omgevingswet werkt de gemeente Heerenveen nauw samen met de Provincie en de Waterschappen.

Groene Schoolpleinen

Kinderen vinden een groen schoolplein leuker, mooier en prettiger. Een natuurlijke speelomgeving, die hen uitdaagt en aanmoedigt in beweging te komen, zorgt ervoor dat zij geconcentreerder en rustiger zijn tijdens het leren. Daarnaast is een groen schoolplein goed voor de biodiversiteit en draagt het bij aan het verminderen van wateroverlast en hittestress.

Natuur

De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van het landschap en de plattelandscultuur, en voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit. Natuur is kwetsbaar en kan niet voor zichzelf spreken. Er zijn dus regels nodig om de natuur te beschermen. De gemeente moet bijdragen aan behoud, verbetering en een harmonieuze ontwikkeling van de leefomgeving.

- ⊕ Bij de inrichting van de openbare ruimte in Heerenveen wordt rekening gehouden met (historische) landschappelijke elementen.
- ⊕ We willen geen bezuiniging op natuur- en milieueducatie.
- ⊕ De ChristenUnie pleit voor een revolverend landschapsfonds; een landschapsfonds waaruit geld geleend kan worden om de ontwikkeling van landschapsplannen financieel te ondersteunen, waarna het geld weer terugstroomt om andere landschapsplannen te kunnen ondersteunen.
- ⊕ De gemeente creëert een netwerk van insectvriendelijke gebieden en verbindt deze gebieden. Het groenbeheer is zoveel als mogelijk ingericht op biodiversiteit.
- ⊕ Bij het maaien van de bermen letten we op de bloeitijd van de planten.

Afstemming over kwetsbare natuur bij Regionale Energie Strategie (RES)

Ruimtelijke principes en afwegingskaders voor natuur en landschap zijn voor de meeste RES'en nog onvoldoende uitgewerkt. De ChristenUnie pleit voor een goede balans tussen het belang van duurzame energieopwekking en het belang van landschappelijke waarde.

Verkeerde keuzes kunnen zeer negatieve en langdurige consequenties voor natuur en landschap hebben.

Hoofdstuk 9 Mobiliteit

Waar staat de ChristenUnie voor?

Goede wegen, paden en OV-verbindingen zijn noodzakelijk om economische, sociale en culturele activiteiten te ondernemen. Mobiliteit brengt mensen bij elkaar. Maar de groeiende mobiliteit mag niet ten koste gaan van onze leefomgeving.

Meer dan de helft van de verplaatsingen gebeurt op korte afstand. Daarom krijgt langzaam verkeer in Heerenveen voorrang. Dit maakt onze woonomgeving leefbaar, veilig en duurzaam.

De ChristenUnie gaat zich de komende periode verder inzetten voor verduurzaming van de mobiliteit (volledig CO₂-neutraal in 2040), voor het vermijden van overbodig verkeer en voor vergroting van het aandeel lopen, fietsen en openbaar vervoer in de totale mobiliteit in Heerenveen.

Om deze duurzame mobiliteitstransitie te realiseren investeren we in sociaal veilige wandelroutes, in meer ruimte voor de fiets met een fijnmazig netwerk van doorfietsroutes van hoge kwaliteit, in snelle, frequente en rechtstreekse busverbindingen en in een goede afstemming tussen mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling. De gemeente Heerenveen is (samen met provincie en Rijk) verantwoordelijk voor infrastructuur van hoog niveau.

9.1 Voetgangers

- + Barrières voor voetgangers moeten verdwijnen, te beginnen bij basisscholen, winkelcentra, zorgvoorzieningen en andere belangrijke ontmoetingsplekken en de looproutes daarnaartoe. Verhoogd liggende trottoirs moeten op elke hoek voorzien zijn van op- en afritbanden voor rolstoelen, rollators en kinderwagens. Voetpaden moeten volledig gebruikt kunnen worden, dus obstakels worden weggehaald en overhangend groen of heggen teruggebracht tot de erfgras.
- + Wandelpaden van en naar openbare voorzieningen wil de ChristenUnie voorzien van voldoende bankjes, zodat ook mensen die minder goed ter been zijn, geregeld kunnen rusten of elkaar ontmoeten.

9.2 Fiets

- + De ChristenUnie wil een ambitieuze fietsagenda gericht op groei van het fietsverkeer. Heerenveen heeft de ambitie 'fietsgemeente van Nederland' te worden en de ChristenUnie gaat hierbij het liefst voor de meest ambitieuze optie: 'GOUD'.
- + Er komt op de begroting een apart fietsbudget en er wordt maximaal gebruik gemaakt van subsidies van andere overheden. Inzet is door deze extra investeringen het fietsgebruik te laten groeien naar tenminste 50% van alle ritten in Heerenveen tot 7,5 km. In samenwerking met de omliggende gemeenten en de provincie investeren we ook in veelgebruikte woonwerkroutes. De snelfietsroute Heerenveen-Drachten is in ontwikkeling.
- + Fietsroutes moeten comfortabel zijn en worden daarom uitgevoerd in rood asfalt. Langs 50km-wegen zijn fietspaden de norm. Deze fietspaden zijn tenminste 2 meter breed, om ruimte te bieden voor e-bike en bakfiets en om fietsfiles te voorkomen. Dit wordt de komende vier jaar gerealiseerd langs de Burgemeester Falkenaweg.

- ⊕ Op 30km-wegen die onderdeel zijn van een fietsroute komen fietsstroken in rood asfalt en heeft de rest van de straat klinkers, m.u.v. busroutes. Fietsstroken zijn tenminste 1,80 meter breed zodat fietsers naast elkaar kunnen fietsen. Auto's krijgen met het oog op de verkeersveiligheid of voldoende ruimte om fietsers in te halen of worden door een smal wegprofiel gedwongen achter fietsers te blijven rijden.
- ⊕ Er komen meer fietsstraten waar de auto 'te gast' is en de fiets het primaat heeft. De wijk de Greiden wordt een 30km-gebied.
- ⊕ Slecht onderhouden fietspaden worden aangepakt. Bij sneeuwval worden zo veel mogelijk fietsroutes schoongeveegd.
- ⊕ Langs wegen met twee autorijstroken per richting worden fietspaden geschikt gemaakt voor tweerichtingsverkeer zodat fietsers minder vaak hoeven over te steken.
- ⊕ Er komen (regionale) doorfietsroutes. Op deze routes heeft de fiets zo veel mogelijk voorrang. Zo stimuleren we het gebruik van de fiets in het woon-werkverkeer, met zo min mogelijk hinder van obstakels en het overig verkeer.
- ⊕ Fietsvriendelijke wijken. De gemeente gaat bij nieuwbouw of herstructurering van wijken uit van het fietsverkeer en richt wijken fiets- en kindvriendelijk in. Er komen sociaal veilige fietsverbindingen die wijken onderling snel verbinden. Paaltjes op fietspaden veroorzaken veel ongelukken. Deze worden zoveel mogelijk verwijderd.
- ⊕ Bij winkelcentra, bushaltes, het station en overige attractiepunten komen genoeg fietsenrekken die voldoen aan de normen van Fietsparkeur zodat fietsen veilig en gebruiksvriendelijk kunnen worden gestald.
- ⊕ De gemeente gaat samen met andere gemeenten in de regio fietsvriendelijke horeca het predicaat 'fietscafé' geven. Deze gelegenheden hebben voldoende stallingen, een sanitaire ruimte, een EHBO-uitrusting, een fietsreparatieset inclusief fietspomp, een gratis watervulpunt en een oplaadpunt voor elektrische fietsen.
- ⊕ Er komen TOP-locaties. Dit zijn Toeristische Overstap Punten waar toeristen de auto kunnen achterlaten om vandaar uit heerlijk te fietsen of te wandelen in een landelijke omgeving.
- ⊕ Bij het verwijderen van 'weesfietsen' worden eigenaars op tijd gewaarschuwd, met een duidelijke sticker met uitleg.
- ⊕ De gemeente opent verhuurpunten voor de OV-fiets of een ander deelfietsstelsel. Deelfietsen moeten 24 uur per dag beschikbaar zijn. Om verrommeling van de openbare ruimte te voorkomen komt er een vergunningensysteem voor aanbieders van deelmobiliteit. Alle aanbieders van deelmobiliteit in de gemeente moeten voldoen aan de landelijke standaarden van *Mobility as a Service* (Maas).
- ⊕ Knelpunten in kaart. Met onze inwoners en de (lokale) fietsersbond gaan we de fietsknelpunten in Heerenveen inventariseren. We kijken daarbij onder andere naar comfort, veiligheid, directheid en doorstroming.

9.3 Openbaar vervoer

- + De ChristenUnie wil dat de stationsomgeving meer uitstraling krijgt. De bouw van een nieuwe busstation moet een boost geven aan het comfort van de reiziger en de sociale veiligheid in dit gebied bevorderen.
- + Heerenveen moet blijven lobbyen bij Rijk en provincie om station Thialf weer in de route op te nemen;
- + De gemeente zet een lobby in om de Lelylijn van Amsterdam naar Duitsland via Heerenveen te laten lopen.
- + De gemeente gaat lobbyen bij de provincie voor een nieuwe buslijn van Station Heerenveen via Sportstad naar Skoatterwâld.
- + Combinaties met doelgroepenvervoer. De provincie is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer, de gemeente voor andere vormen van publiek vervoer, zoals het leerlingenvervoer. Hier gaat ongeveer even veel geld in om. Door dit vervoersaanbod te combineren op plekken en tijden waar de vraag naar OV te laag is, is veel efficiency winst te bereiken. De gemeente zet samen met de provincie in op slimme combinaties van doelgroepenvervoer (regiotaxi's, scholierenvervoer, wmo-vervoer) en openbaar vervoer op plekken en tijden waar reguliere buslijnen onvoldoende rendabel zijn. Zo blijven ook kleine kernen en stadsranden goed bereikbaar zonder auto.
- + Vraagafhankelijk vervoer is alleen een alternatief voor OV als sprake is van korte aanmeldtijden (maximaal 1 uur) en een aantrekkelijke prijs. Al dit vraagafhankelijke mobiliteitsaanbod moet zero-emissie zijn.
- + Binnen vier jaar zijn alle bus- en tramhaltes toegankelijk gemaakt voor mobiliteitsbeperkten, voor zover dit nog niet gebeurd is.
- + Nieuwe bewoners krijgen informatie over de OV-bereikbaarheid van hun woonwijk.
- + De gemeente spant zich in om de kleine kernen goed bereikbaar te houden voor het OV. Als reguliere OV-lijnen niet haalbaar zijn, is er een goed laagdrempelig alternatief beschikbaar.

9.4 Parkeren

- + Bij nieuwbouw en herstructurering gaan we in Heerenveen parkeren zo veel mogelijk centraal aan de rand van de wijk organiseren. Ook wil de ChristenUnie dat de gemeente het gebruik van deelauto's stimuleert waardoor er minder blik op straat komt. Woonstraten worden vergroend en autoluw ingericht, en voetgangers, fietsers en spelende kinderen krijgen het primaat. Zo stimuleren we in Heerenveen duurzame mobiliteit, worden wijken leefbaarder en veiliger en is er plaats voor meer woningen.
- + In Heerenveen wenden we parkeergeld zoveel mogelijk aan om de kwaliteit van de openbare ruimte en de bereikbaarheid te bevorderen. Hierbij hebben investeringen in duurzame mobiliteit (lopen, fietsen, OV, deelauto's) prioriteit.
- + De gemeente ondersteunt bewoners die hun straat één maand autovrij willen maken. In deze maand testen bewoners alternatieven voor de auto en is er in deze leefstraat meer ruimte voor ontspanning, spel en ontmoeting.
- + Zoveel mogelijk benzinstations in Heerenveen moeten een mogelijkheid krijgen voor het snelladen van auto's. Ook verkennen we de mogelijkheid dit te realiseren op parkeerterreinen van supermarkten en winkelcentra.

- ⊕ Als laden op eigen terrein niet mogelijk is dan is er in Heerenveen binnen een straal van 500 meter een openbare laadmogelijkheid beschikbaar. Het aantal laadpalen wordt uitgebreid en volgt de groei van het aantal elektrische auto's. Hiervoor mogen geen wachtlijsten zijn. Rekening houden met bestaande parkeerdruk en overleg met omwonenden vindt de ChristenUnie belangrijk. De laadpalen krijgen bij voorkeur een plek aan de randen van wijken of worden geclusterd op parkeerterreinen. Er is dus geen recht op een laadpaal voor de eigen deur. Wij pleiten voor de Vehicle-to-Grid technologie zodat elektrische auto's als buffer kunnen dienen in het electriciteitsnetwerk
- ⊕ Inwoners krijgen de mogelijkheid de eigen auto op te laden via een kabel over de stoep mits voldoende voorzorgsmaatregelen zijn genomen (voorkomen van valgevaar passanten).
- ⊕ Voor bezoekers en vrijwilligers van maatschappelijke voorzieningen komt er ter compensatie een maatschappelijke parkeervergunning. Ook komt er een parkeervergunning voor mantelzorgers.
- ⊕ In gemeentelijke garages en op straat geldt betalen per minuut zodat parkeeders niet te veel betalen.
- ⊕ Bewoners met een parkeervergunning mogen met deze vergunning ook in gemeentelijke garages parkeren zo lang daar voldoende plekken zijn voor bezoekers.
- ⊕ Parkeerterreinen nemen nu onnodig kostbare ruimte in en dragen niet bij aan een leefbare woonomgeving. Bij nieuwbouw moet parkeren daarom zoveel mogelijk op eigen terrein en inpandig. Bestaande parkeerterreinen worden waar dit ruimtelijk inpasbaar is voorzien van daken met zonnepanelen om zo bij te dragen aan de klimaatopgave.

9.5 Verkeersveiligheid

- ⊕ Uitgangspunt voor het inrichten van de verkeersinfrastructuur is het Duurzaam Veilig principe: wegen zo inrichten dat voor weggebruikers de maximum snelheid al duidelijk blijkt uit de weginrichting en zij hun snelheid hieraan aanpassen.
- ⊕ Het verkeer moet met name voor voetgangers en fietsers veiliger worden. Wij zetten in op minimaal 50 procent minder verkeersslachtoffers in 2030 ten opzichte van 2022.
- ⊕ De maximum snelheid binnen de bebouwde kom wordt 30 kilometer. Alleen op wegen met openbaar vervoer en ringwegen geldt 50 kilometer per uur. Er komen bovendien meer woonerven waar niet harder dan 15 kilometer per uur wordt gereden. Waar het op korte termijn niet mogelijk is om de weginrichting aan te passen aan de lagere maximum snelheid kiezen we voor tijdelijke snelheidsbeperkende maatregelen.
- ⊕ Op basis van registratie van de ongevallen brengt de gemeente tenminste elke vier jaar de zogenaamde 'gevaarlijke plekken' in beeld.
- ⊕ De ChristenUnie pleit voor het weren van grotere vrachtwagens uit het centrum.
- ⊕ De gemeente zorgt voor veilige loop- en fietsroutes naar de scholen en richt de omgeving van scholen veilig in door het creëren van schoolstraten; tijdens haal- en brengmomenten worden deze afgesloten.
- ⊕ De gemeente Heerenveen werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen op basisscholen en bij instellingen en stimuleert dat scholen zich aansluiten bij het verkeersveiligheidslabel (www.verkeersveiligheidslabel.nl).

Actieplan deelauto's

Een auto voor de deur is handig maar kost ook veel ruimte. Straten vol blik zijn minder leefbaar. Elke gewone personenauto wordt gemiddeld 23 uur per dag niet gebruikt. Door het gebruik van deelauto's te stimuleren kan veel ruimte worden bespaard en stimuleren we de verduurzaming van de mobiliteit. Zo bespaart elke autodeler 8 tot 13% CO₂.

Er wordt daarom samen met bewoners, bedrijven en aanbieders van deelauto's een Actieplan deelauto's gemaakt. Doel is tenminste 1 deelauto per 75 woningen in 2025 en reductie van het aantal geparkeerde auto's van inwoners met 15% in 2030.

In het actieplan worden de volgende punten concreet uitgewerkt:

- De gemeente ondersteunt initiatiefnemers van coöperatieve deelauto-projecten en zorgt voor kennisdeling tussen initiatieven.
- De gemeente zorgt dat alle deelauto-aanbieders in Heerenveen hun auto's aanbieden op *Mobility as a Service*-platforms, zodat inwoners en bezoekers van de stad gemakkelijk gebruik kunnen maken van deelauto's van verschillende aanbieders.
- De gemeente reserveert voldoende parkeerplekken voor autodeel-projecten.
- In gebieden met gereguleerd parkeren worden adressen met twee of meer parkeervergunningen actief benaderd om te participeren in deelauto-projecten.
- De 2^e parkeervergunning voor bewoners wordt duurder.
- Parkeervergunningen voor deelauto's maken we goedkoper dan bewonersvergunningen.
- Het gebruik van een deelauto wordt gepromoot bij het aanvragen van een rijbewijs en een parkeervergunning.
- Bij introductie van deelauto-projecten in de wijk maakt de gemeente vooraf afspraken met de wijk over het weghalen van parkeerplekken bij een groeiende deelname aan het deelauto-project.
- Er komt een budget om vrijgekomen parkeerplekken snel om te bouwen tot ruimte voor groen, spelen en fietsparkeren, zodat bewoners snel verbetering zien in de kwaliteit van hun woonomgeving.
- De gemeente gaat bedrijven stimuleren om te kiezen voor deelauto's, fietsen en OV als alternatief voor de lease- of privéauto. De gemeente zoekt hiervoor koplopers die andere bedrijven enthousiast maken om ook mee te doen.
- Alle nieuwe deelauto's in Heerenveen zijn vanaf 2024 elektrisch.

9.6 Automobilititeit

- + De ChristenUnie is voorstander van het weren van oude vervuilende personenauto's, bestelauto's, vrachtauto's en taxi's in centrumgebieden die niet tenminste voldoen aan Euro IV. Brommers en scooters zijn in deze gebieden vanaf 2024 alleen nog welkom als ze elektrisch zijn. Door het instellen van een dergelijke milieuzone in de centrumgebieden willen we de luchtkwaliteit verbeteren.
- + Verkeersmanagement. Snel en veilig naar je wijk, rustig en veilig in de wijk. Door slimme aanpassing van kruispunten, groeven golven en dynamisch verkeersmanagement ('intelligente' verkeerslichten die op basis van verkeersaanbod werken en niet volgens vaste patronen) wil de ChristenUnie de doorstroming verbeteren. Dit levert ook milieuwinst op.
- + Bij grote bouwplannen gaan we in Heerenveen een bereikbaarheidstoets hanteren, om efficiënt met mobiliteit om te gaan.
- + Zero-emissie-stadslogistiek. Vanaf 2025 wordt het stadscentrum bevoorrad door zero-emissievoertuigen en zijn alle vuilniswagens in de gemeente uitstootvrij. Met ondernemers gaat de gemeente verkennen of het opzetten van stadsdistributie haalbaar is, om zo het vrachtverkeer te beperken.
- + Venstertijden. Voor het toeleveren van winkels in het centrumgebied in Heerenveen gelden venstertijden buiten de drukke winkeluren. Deze venstertijden zijn ook buiten de tijden dat kinderen van en naar school gaan zodat kinderen veilig lopend of op de fiets naar school kunnen. Om verduurzaming te stimuleren gelden voor emissieloze voertuigen ruimere venstertijden.
- + Om achterstanden in het onderhoud te voorkomen moet de gemeente werken met actuele onderhoudsplannen voor de (vaar)wegen en bruggen. Bij onderhoud overlegt de gemeente met externe partijen op het gebied van kabels en leidingen, zodat de weg maar één keer 'open' hoeft.
- + Het grote aantal kilometers dat pakketdiensten in onze gemeente afleggen voor het bezorgen en ophalen van bestellingen wordt naar beneden gebracht. Bijvoorbeeld door pakketautomaten te plaatsen bij het treinstation en benzinestations, en te stimuleren dat pakketjes worden afgehaald bij afhaalpunten in wijkwinkelcentra (tijdens het boodschappen doen). Ook verkent de gemeente met lokale ondernemers of een gezamenlijke bezorgservice opgezet kan worden om onnodige verkeersbewegingen te voorkomen.

Hoofdstuk 10 Kunst, cultuur en sport

10.1 Kunst en cultuur

Waar staat de ChristenUnie voor?

Kunst, cultuur en creativiteit verrijken het leven en de samenleving. Wij mensen vormen het beeld van God als creatieve Schepper. Kunst kan ons daarbij bepalen en ons helpen daaraan uitdrukking te geven. Ze kan confronteren, stilzetten, ontspannen, wakker schudden en verbinden.

In onze culturele instellingen werken professionals en amateurs samen aan het mooier maken van de Heerenveense samenleving. Kunst en cultuur zijn eerst en vooral van en voor de samenleving. De overheid vervult een belangrijke rol als subsidieverstrekker, opdrachtgever en hoeder van ons culturele klimaat en erfgoed.

Kunst is ook voor en van iedereen. Het is belangrijk dat er een toegankelijk aanbod is van kunst en cultuur, met name voor jongeren. Door amateurkunsten te beoefenen, ontdekken en ontwikkelen zij hun creatieve talenten.

Cultuur dichtbij

De ChristenUnie is voor cultuur in de breedte; bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. We koesteren onze eigen lokale geschiedenis.

- + Om onze cultuurhistorie via verhalen uit Heerenveen zichtbaar te maken voor haar inwoners en bezoekers, komt er een website waar deze verhalen gebundeld worden.
- + Wij willen cultuureducatie voor alle kinderen, dichtbij en betaalbaar. Kinderen uit gezinnen in armoede kunnen (bijvoorbeeld met behulp van een minimapas, of via het Jeugd Cultuurfonds) korting krijgen of gratis deelnemen. Dit wordt ook meegenomen in subsidievoorwaarden voor culturele instellingen.
- + De gemeente stimuleert d.m.v. een combinatiefunctionaris samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen in Heerenveen.

Bibliotheken en overige culturele accommodaties

Voor veel inwoners van Heerenveen is de bibliotheek de toegang tot boeken, informatie, een cursus en ontmoeting. Ook is de bibliotheek belangrijk als aanvulling op het leesonderwijs voor kinderen, laaggeletterden en nieuwkomers.

Bibliotheekvoorzieningen staan, mede door veel bezuinigingen, meer en meer onder druk. De ChristenUnie wil sluiting van buurt-/dorpsvestigingen zoveel mogelijk voorkomen. Multifunctioneel, innovatief en duurzaam denken is de oplossing. Huisvestingskosten kunnen naar beneden door een bibliotheek in een ander gemeentelijk gebouw te huisvesten (bijvoorbeeld een buurthuis, een museum, muziekschool of integraal kindcentrum). Er kunnen ook creatieve, alternatieve haal- en brengsystemen worden ontwikkeld ter versterking of vervanging van het huidige bibliotheekwerk.

- + Gebouwen worden zoveel mogelijk multifunctioneel benut; om het gebruik te optimaliseren, maar ook om dwarsverbanden tussen (brede) scholen, verenigingen, kinderopvang, bibliotheken en muziekscholen, zorginstellingen, etc., te vinden en te versterken.
- + Investeren in dure cultuurgebouwen is soms nodig maar moet kritisch beoordeeld worden op nut, noodzaak en de financiële haalbaarheid en houdbaarheid op lange termijn.
- + De ChristenUnie wil de exploitatiekosten van het Posthuis, de Heerenveense School en Ateliers Majeur gunstig beïnvloeden door in te zetten op lagere energielasten. Dit door het

verduurzamen van de gebouwen en lichtinstallaties. Bij nieuwe aanbestedingen/bouwplannen willen we dit nadrukkelijk betrekken en bij groot onderhoud hierover advies inwinnen.

- + De ChristenUnie wil ook dat de gemeente het accommodatiebeleid afstemt met omliggende gemeenten, met als doel elkaar niet te beconcurreren maar elkaar en de cultuurdeelnemers te versterken.

Monumenten en (kerkelijk) erfgoed

Erfgoed en monumenten zijn beeldbepalende elementen in steden, dorpen en wijken. Het zijn bakens in een veranderende wereld en ze brengen herinneringen met zich mee. Goed onderhoud en beheer van erfgoed en monumenten vinden we belangrijk en we kijken daarbij ook naar nieuwe invullingen van oude gebouwen.

Ook kerken zijn, als religieus erfgoed, beeldbepalend. Voor veel Nederlanders dragen zij daarnaast herinneringen aan belangrijke momenten in het leven. Zij bieden een plek voor erediensten en bezinning. Veel kerken verliezen echter hun functie en daardoor dreigt leegstand en achterstallig onderhoud. Niet alle kerken kunnen behouden worden, maar er liggen wel kansen in een waardige alternatieve bestemming.

- + De ChristenUnie wil onderzoek naar de mogelijkheid van een gevelfonds, om historische gevels en binnensteden hun elan terug te geven. Dit fonds helpt ondernemers en verhuurders om hun gevels op straatniveau op te knappen.
- + De gemeente stelt een eigen kerkvisie op met als doel zoveel mogelijk kerkgebouwen in stand te houden, maar ook om kansen voor herbestemming niet te missen en samen met de provincie op tijd in te zetten op behoud van het religieus erfgoed.

Musea

Cultuur legt de verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Het bewaren en beschermen van objecten, gebouwen, monumenten, documenten en gegevens uit de al dan niet lange lokale/regionale geschiedenis vraagt zorgvuldigheid. Musea hebben een cultuurhistorisch belang. Enerzijds om te bewaren en te beheren, anderzijds om door te geven en te leren. Het biedt ook kansen om mensen te (re)activeren.

- + Voor het financieel ondersteunen van onze musea en het archief zoekt de gemeente samenwerking in de regio en bij derde (particuliere) partijen.

Evenementen

- + Evenementen in Heerenveen moeten veilig en gezond zijn. Niet alleen zijn ze goed toegankelijk, maar ook komen er heldere (subsidie-)afspraken over afval/duurzaamheid, geluid en volksgezondheid (drank/drugs).

10.2 Sport

Bij sporten staat plezier voorop. Daarom kiest de ChristenUnie voor een toegankelijke sportwereld waarin iedereen kan meedoen. We stimuleren de breedtesport in Heerenveen. Jong, oud, mindervalide, arm, getalenteerd of gewoon gezellig met elkaar; voor iedereen moet sport beschikbaar zijn.

Waar staat de ChristenUnie voor?

Sport brengt mensen in beweging. Sport stimuleert lichaam en geest tot optimale prestaties en bevordert een gezonde en vitale samenleving. Daarom is het nodig om ook voor de toekomst voldoende sportfaciliteiten te hebben; van openbare beweegplekken tot sportparken en sportaccommodaties.

Sport breng ook mensen samen. Sportverenigingen fungeren vaak als cement in de samenleving en verdienen steun, zeker nu deze door de coronacrisis grote klappen hebben gehad.

De ChristenUnie zet zich in voor een toegankelijke sportwereld: iedereen is welkom!

Voor kinderen en jeugd is het belangrijk dat ze leren dat bewegen leuk is, dat ze leren doelen te stellen en samen te werken in een team. Ook daarom willen we dat sport, zeker voor hen, toegankelijk is, zonder fysieke drempels. Het is van groot belang dat alle kinderen kunnen sporten. Ook de kinderen uit een gezin met een kleinere portemonnee.

Sport dichtbij

Het stimuleren van minima, ouderen, mensen met een beperking en mensen die nog niet sporten om meer te gaan bewegen staat hoog in het vaandel bij de ChristenUnie. De ChristenUnie pleit voor open sportclubs met een sterke verbinding tussen het sociale en het gezondheidsdomein.

In de gemeente Heerenveen nodigen ook de verschillende fiets-, vaar-, wandel- en hardlooproUTES en veilige 'ommetjes' uit tot bewegen en meedoen.

- + Bij het plannen en bouwen van nieuwe wijken en infrastructurele projecten wil de ChristenUnie dat er plaats komt voor zoveel mogelijk openbare beweegplekken en -routes in de openbare ruimte. Wijken krijgen de mogelijkheid om naast kinderspeeltoestellen te kiezen voor openbare fitnessapparaten.
- + Een gezonde leefstijl met voldoende beweging draagt ook voor ouderen bij aan zelfredzaamheid en sociaal contact. Voor alle ouderen in onze gemeente ontwikkelt de gemeente laagdrempelige sport- en beweegprojecten.
- + In Heerenveen zorgen de buurt- en sportcoaches voor verbinding tussen sport, onderwijs en zorg.
- + In Heerenveen zijn er ook speelplekken voor kinderen met een beperking.

Sportaccommodaties

Het is mooi als mensen hun sporttalenten ontwikkelen en zelfs door kunnen groeien naar de topsport. Ook fungeert de topsport vaak als stimulerend voorbeeld. Toch moet de focus van de gemeente Heerenveen liggen op de breedtesport. De focus ligt op sport voor iedereen, dichtbij en betaalbaar. Daarom kiest de ChristenUnie er niet voor om met gemeenschapsgeld de topsport en Sport Club Heerenveen te ondersteunen. Ook niet nu daar door de coronacrisis financiële problemen zijn ontstaan.

Naast het zo beweeg-vriendelijk mogelijk inrichten van de openbare ruimte is het belangrijk dat de sportaccommodaties veilig en goed onderhouden zijn, en toegankelijk voor mensen met een

beperking.

De gemeente staat in nauw contact met de sportverenigingen en heeft de behoefte aan voorzieningen goed in beeld en maakt op basis daarvan een (financiële) jaarplanning. De gemeente probeert alle verenigingen op een eerlijke maar ook financieel passende manier de bedienen. Daarbij houdt de gemeente rekening met een goede spreiding van sportvoorzieningen over onze gemeente. De ChristenUnie wil ook dat de gemeente het accommodatiebeleid afstemt met omliggende gemeenten met als doel elkaar en de sportdeelname te versterken.

- ⊕ De gemeente stelt samen met verenigingen een sportakkoord op waarin onder andere afspraken staan over een positieve sportcultuur, inclusiviteit, discriminatie en racisme, alcohol en drugs, toegankelijkheid en vrijwilligersbeleid.
- ⊕ Alle sportaccommodaties moeten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- ⊕ De gemeente Heerenveen ziet erop toe dat iedereen die er recht op heeft, het Jeugdsportfonds weet te vinden.
- ⊕ Alcohol en sport gaan niet samen. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt ontmoedigd. De ChristenUnie pleit daarom voor een alcoholconvenant tussen de gemeente en sportverenigingen.
- ⊕ Elk kind in Heerenveen heeft aan het einde van de basisschoolleeftijd het zwem-ABC.